

Sadržaj

II. Informacije

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

Europska komisija

2017/C 250/01	Obavijest Komisije o nadzoru tržišta u pogledu proizvoda koji se prodaju na internetu ⁽¹⁾	1
2017/C 250/02	Pokretanje postupka (Predmet M.8222 – Knorr-Bremse/Haldex) ⁽¹⁾	20
2017/C 250/03	Neprotivljenje prijavljenoj koncentraciji (Predmet M.8258 – Advent International/Morpho) ⁽¹⁾	20
2017/C 250/04	Neprotivljenje prijavljenoj koncentraciji (Predmet M.8498 – Toray/Mitsui/Soda) ⁽¹⁾	21

IV. Obavijesti

OBAVIJESTI INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

Europska komisija

2017/C 250/05	Tečajna lista eura	22

V. Objave

POSTUPCI U VEZI S PROVEDBOM POLITIKE TRŽIŠNOG NATJECANJA

Europska komisija

2017/C 250/06	Prethodna prijava koncentracije (Predmet M.8566 – Moog Singapore/SIAEC/JV) – Predmet primjeren za primjenu pojednostavnjenog postupka ⁽¹⁾	23

DRUGI AKTI

Europska komisija

2017/C 250/07	Objava zahtjeva za izmjenu u skladu s člankom 50. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode	24
2017/C 250/08	Zahtjev za odobrenje manje izmjene u skladu s člankom 53. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode	33
2017/C 250/09	Zahtjev za odobrenje manje izmjene u skladu s člankom 53. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode	41

⁽¹⁾ Tekst značajan za EGP.

II.

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

EUROPSKA KOMISIJA

OBAVIJEST KOMISIJE

o nadzoru tržišta u pogledu proizvoda koji se prodaju na internetu

(Tekst značajan za EGP)

(2017/C 250/01)

Sadržaj

UVOD	2
DIO A PRIMJENJIVI PRAVNI OKVIR ZA PROIZVODE KOJI SE PRODAJU NA INTERNETU	3
1. POJAM „STAVLJANJA NA TRŽIŠTE” U KONTEKSTU PRODAJE NA INTERNETU	4
1.1. Pojam „stavljanja na tržište” općenito;	4
1.2. Pojam „stavljanja na tržište” u e-trgovini	5
2. ULOGE I ODGOVORNOSTI TIJELA ZA NADZOR TRŽIŠTA	6
3. ULOGE I ODGOVORNOSTI GOSPODARSKIH SUBJEKATA	6
3.1. Proizvođači, ovlašteni zastupnici, uvoznici i distributeri	6
3.2. Pružatelji usluga provođenja narudžbi	6
3.2.1. Uloga pružatelja usluga provođenja narudžbi u internetskom opskrbnom lancu	6
3.2.2. Uloga pružatelja usluga provođenja narudžbi u opskrbnom lancu na internetu	7
3.3. Drugi relevantni dionici	9
3.3.1. Deklarant u skladu s Carinskim zakonikom Unije	9
3.3.2. Pružatelji usluga posredovanja na internetu	9
3.3.3. Pružatelji poštanskih usluga	11
DIO B PRAKTIČNI ASPEKTI NADZORA TRŽIŠTA ZA PROIZVODE KOJI SE PRODAJU NA INTERNETU	11
1. OPĆA NAČELA ZA NADZOR TRŽIŠTA	11
2. STRATEGIJA I PLANIRANJE NADZORA INTERNETSKOG TRŽIŠTA	12
3. ORGANIZACIJA NADZORA INTERNETSKOG TRŽIŠTA	12
4. POSEBNE KARAKTERISTIKE I POTREBE INTERNETSKIH ISTRAGA	13
5. KOREKTIVNE MJERE POVEZANE S PROIZVODIMA KOJI SE PRODAJU NA INTERNETU	14
5.1. Korektivne mjere koje ovise o lokaciji gospodarskog subjekta	14
5.1.1. Ako se gospodarski subjekt nalazi u području nadležnosti predmetnog tijela	14
5.1.2. Ako se gospodarski subjekt nalazi u EU-u, ali izvan područja nadležnosti predmetnog tijela	14
5.1.3. Ako se gospodarski subjekt nalazi izvan Europske unije	15
5.2. Korektivne mjere povezane s proizvodima koji se prodaju na internetu	15

DIO C	PODIZANJE RAZINE SVIJESTI MEĐU POTROŠAČIMA I POSLOVNIM SUBJEKTIMA O SIGURNOSTI I USKLAĐENOSTI PROIZVODA KOJI SE PRODAJU NA INTERNETU	16
1.	PODIZANJE RAZINE SVIJESTI MEĐU POTROŠAČIMA	16
1.1.	Što je potrošačima korisno znati?	17
1.2.	Kako države članice mogu informirati potrošače o aspektima sigurnosti proizvoda koji se moraju uzeti u obzir pri kupnji na internetu?	17
1.2.1.	Internetske stranice nadležnih tijela	17
1.2.2.	Korištenje medija i kampanja za podizanje razine svijesti	18
1.2.3.	Sustavi za pritužbe potrošača	18
2.	PODIZANJE RAZINE SVIJESTI POSLOVNIH SUBJEKATA	18

UVOD

Internet je promijenio način na koji potrošači kupuju, oglašavaju svoje poslovanje i prodaju robu i usluge. E-trgovina omogućava potrošačima i poslovnim subjektima da drugačije komuniciraju i povećava dobrobit za potrošače zbog nižih cijena na internetu i većeg izbora ⁽¹⁾. E-trgovina bilježi brz porast i ima potencijal značajno doprinijeti ciljevima rasta Europske unije (EU) ⁽²⁾.

Međutim, razvoj e-trgovine postavlja određene izazove u vezi sa zaštitom zdravlja i sigurnosti potrošača i drugih krajnjih korisnika od opasnih neprehrambenih proizvoda i/ili proizvoda koji nisu u skladu sa zahtjevima zakonodavnog okvira Unije o usklađivanju proizvoda („neusklađeni proizvodi“) ⁽³⁾. U vezi s navedenim te u usporedbi s *offline* tržištem tijela za nadzor tržišta u državama članicama suočena su s brojnim poteškoćama kao što su:

- i. poteškoće u vezi s praćenjem proizvoda koji su u internetskoj ponudi i identifikacijom odgovornoga gospodarskog subjekta;
- ii. povećanje broja gospodarskih subjekata smještenih izvan Europske unije koji nude proizvode za prodaju na internetu; to uključuje izravnu prodaju potrošačima Europske unije i drugim krajnjim korisnicima te čini provedbu propisa o proizvodima izazovom;
- iii. izazovi u provedbi procjene rizika ili sigurnosnih testova zbog nemogućnosti fizičkog pristupa proizvodima;
- iv. poteškoće u uzorkovanju proizvoda za testiranje s obzirom na to da odgovarajući zakoni u određenim državama članicama ne dopuštaju kupnju na internetu ili anonimnu kupnju (poput tajne kupnje);
- v. izazovi u primjeni Direktive 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o općoj sigurnosti proizvoda (Direktiva o općoj sigurnosti proizvoda) ⁽⁴⁾ i Uredbe (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište ⁽⁵⁾ u kontekstu interneta;
- vi. Nedostatak osviještenosti među potrošačima i poslovnim subjektima o kupnji i prodaji sigurnih proizvoda na internetu.

Cilj je ove Obavijesti pomoći nadležnim tijelima država članica u provedbi zakona Europske unije o sigurnosti i usklađenosti neprehrambenih proizvoda. Ovaj se dokument odnosi na materijalnu robu i isključuje neugrađene softvere i aplikacije. Obavijest se odnosi na primjenu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda i Uredbe (EZ) br. 765/2008, dvaju glavnih zakonodavnih dokumenata kojima se uređuje nadzor tržišta te sigurnost i usklađenost proizvoda koji se prodaju na internetu. Obavijest također sadrži primjere dobre prakse u području nadzora tržišta proizvoda koji se prodaju na internetu i u području komunikacije s poslovnim subjektima i potrošačima.

⁽¹⁾ U studiji o potrošačkom tržištu iz 2011. godine koju je proveo Civic Consulting o funkcioniranju e-trgovine i internetskom oglašavanju te tehnikama prodaje robe procjenjuje se da jedno tržište e-trgovine u Europskoj uniji s udjelom e-trgovine od 15 % ostvaruje dobit za potrošače od 204,5 milijuna eura godišnje (zbog nižih cijena na internetu i većeg izbora za potrošače).

⁽²⁾ Prema podacima iz 2015., 65 % osoba koje se koriste internetom u privatne svrhe tijekom godine na internetu ujedno kupuje robu i usluge. Izvor: Eurostat

⁽³⁾ Vidjeti Obavijest Komisije – „Plavi vodič“ o provedbi pravila EU-a o proizvodima 2016., SL C 272, 26.7.2016.

⁽⁴⁾ Direktiva 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. prosinca 2001. o općoj sigurnosti proizvoda (SL L 011, 15.1.2002., str. 4.).

⁽⁵⁾ Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008., str. 30.).

Bolja provedba pravila EU-a za proizvode koji se prodaju na internetu osigurava sigurnost i usklađenost neprehrambenih proizvoda te doprinosi zaštiti zdravlja i sigurnosti potrošača ili drugih krajnjih korisnika u Europskoj uniji. Veća sigurnost i usklađenost proizvoda u e-trgovini povećava povjerenje u internetsko tržišta i vodi do razvoja e-trgovine. Bolja provedba također pomaže osigurati jednake uvjete gospodarskim subjektima u tradicionalnim i opskrbnim lancima na internetu te subjektima u EU-u i izvan njega. Dakle, ovom se Obaviješću doprinosi jednom od prioriteta Komisije: daljnjem razvoju jedinstvenog digitalnog tržišta.

Ova je Obavijest upućena državama članicama te Islandu, Lihtenštajnu i Norveškoj kao potpisnicama Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru ⁽⁶⁾ (EGP). Upućivanja na EU, Uniju ili jedinstveno tržište trebaju se stoga shvatiti kao upućivanja na Europski gospodarski prostor ili tržište Europskoga gospodarskog prostora.

Ova Obavijest doprinosi boljem razumijevanju pravnog okvira Europske unije za proizvode te jedinstvenoj i usklađenoj primjeni tog pravnog okvira u odnosu na prodaju proizvoda na internetu. U njoj se uzimaju u obzir rasprave s nadležnim tijelima država članica i dionicima u procesu suradnje koji je trajao od 2013. do 2016. godine.

Ova je Obavijest smjernica - pravnu snagu ima isključivo zakonodavni tekst Unije. U njoj se pružaju savjeti temeljeni na postojećim iskustvima stečenima tijekom suradnje i najboljim primjerima prakse. Informacije koje sadržava općenite su i ne odnose se ni na jednog konkretnog pojedinca ili subjekt.

Za tumačenje prava Unije na pravno obvezujući način nadležan je samo Sud Europske unije. Stavovi izraženi u ovom dokumentu ne prejudiciraju stavove koje Europska komisija ima pred Sudom. Europska komisija i bilo koja druga osoba koja postupa u ime Europske komisije nisu odgovorne za moguću upotrebu ovih podataka.

S obzirom da ova Obavijest odražava stanje u vrijeme sastavljanja, navedene upute mogu se naknadno mijenjati.

DIO A PRIMJENJIVI PRAVNI OKVIR ZA PROIZVODE KOJI SE PRODAJU NA INTERNETU

Dio A sadrži smjernice za primjenu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda i Uredbe (EZ) br. 765/2008 na proizvode ⁽⁷⁾ koji se prodaju na internetu.

Svrha je Direktive o općoj sigurnosti proizvoda osigurati da su proizvodi na tržištu Unije sigurni. U njoj se navode zahtjevi za organizaciju i provedbu zdravstvenog i sigurnosnog nadzora tržišta u odnosu na neprehrambene potrošačke proizvode. To uključuje i proizvode koji se isporučuju ili koji su dostupni potrošačima za korištenje kao dio pružanja usluge. Direktiva se primjenjuje na sve neprehrambene potrošačke proizvode ako ne postoje određene odredbe s istim ciljem u zakonodavstvu Europske unije koje su nadležne za sigurnost spomenutih proizvoda ⁽⁸⁾. Posljedično, djeluje kao sigurnosna mreža s obzirom da obuhvaća potrošačke proizvode koji nisu obuhvaćeni posebnim odredbama zakonodavstva Europske unije o proizvodima.

Uredbom (EZ) br. 765/2008 kojom se nastoji osigurati visoka razina zaštite javnog zdravlja i sigurnosti općenito, zdravlja i sigurnosti korisnika na radnom mjestu, u okolini itd. definiraju se zahtjevi za organizaciju i provedbu nadzora tržišta za sve potrošačke i nepotrošačke proizvode koji su pokriveni zakonodavstvom Unije o usklađivanju u području proizvoda ⁽⁹⁾. Uredba (EZ) br. 765/2008 primjenjuje se na sve proizvode ako ne postoje posebne odredbe s istim ciljem,

⁽⁶⁾ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

⁽⁷⁾ U skladu s člankom 2. točkom (a) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda proizvod znači bilo koji proizvod, uključujući i proizvod u okviru pružanja usluga, koji je namijenjen potrošačima ili koji bi u razumno predvidljivim uvjetima potrošači mogli upotrijebiti, čak i ako im nije namijenjen, te koji je isporučen ili dostupan, uz plaćanje ili besplatno, u okviru neke trgovačke djelatnosti, bez obzira na to je li nov, rabljen ili prerađen. U skladu s člankom 15. stavkom 4a. Uredbe (EZ) br. 765/2008, „proizvod” znači tvar, pripravak ili robia proizvedeni u procesu proizvodnje različiti od hrane, hrane za životinje, živih biljaka i životinja, proizvoda ljudskoga podrijetla te biljnih i životinjskih proizvoda koji se odnose izravno na njihovo buduće razmnožavanje.

⁽⁸⁾ Članak 1. stavak 2. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁹⁾ Za neiscrpan popis zakonodavstva Unije o usklađivanju u području proizvoda, vidjeti Prilog I. Obavijesti Komisije C(2016) 1958 final od 5. travnja 2016., „Plavi vodič” provedbi pravila EU-a o proizvodima 2016., dostupan na sljedećoj poveznici http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=7326&lang=en&title=%E2%80%98Blue-Guide%E2%80%99-on-the-implementation-of-EU-product-rules.

iste prirode ili s istim značajem u drugim propisima zakonodavstva Unije o usklađivanju⁽¹⁰⁾. Štoviše, zakonodavstvo koje se odnosi na ovaj sektor primjenjuje se na prodaju energetskih proizvoda na internetu⁽¹¹⁾ radi nadopune propisa Europske unije o energetskom označavanju i ekodizajnu⁽¹²⁾ koji imaju za cilj smanjiti potrošnju energiju i osigurati informacije potrošačima.

Kako bi se Direktiva o općoj sigurnosti proizvoda i Uredba (EZ) br. 765/2008 mogle primjenjivati, najprije je potrebno ocijeniti isporučuje li se proizvod u okviru trgovačke djelatnosti. Proizvodi se isporučuju u okviru trgovačke djelatnosti prodajom na internetu kada ih na prodaju⁽¹³⁾ potrošačima ili drugim krajnjim korisnicima u Europskoj uniji nudi internetski gospodarski subjekt. Općenito, proizvodi su u ponudi za prodaju na internetu uz plaćanje. Međutim, besplatna isporuka proizvoda pod određenim se uvjetima može smatrati i trgovačkom djelatnošću⁽¹⁴⁾. Prodaja potrošača potrošaču (C2C) općenito se ne smatra trgovačkom djelatnošću⁽¹⁵⁾ te stoga nije uređena Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda ni Uredbom (EZ) br. 765/2008.

Sljedeća tri glavna aspekta zakonodavnog okvira Europske unije smatraju se najvažnijima za prodaju na internetu:

- pojam „stavljanja na tržište”,
- odgovornosti tijela za nadzor tržišta, i
- odgovornosti uključenog gospodarskog subjekta.

Sljedeća poglavlja sadržavaju tumačenje ova tri pitanja u pogledu prodajom na internetu.

1. Pojam „stavljanja na tržište” u kontekstu prodaje na internetu

1.1. Pojam „stavljanja na tržište” općenito;

Direktiva o općoj sigurnosti proizvoda, Uredba (EZ) br. 765/2008 i usklađeni zakoni Unije primjenjuju se, u okviru svojih područja primjene, na proizvode koji se stavljaju na tržište Unije bez obzira na tehniku prodaje te uključujući prodaju na daljinu i prodaju na internetu⁽¹⁶⁾. Bez obzira na tehniku prodaje, kada se stavljaju na tržište Europske unije proizvodi moraju biti sigurni i u skladu s primjenjivim zakonodavstvom.

Uredbom (EZ) br. 765/2008 pojam „stavljanja na tržište” definira se kao „prvo stavljanje na raspolaganje proizvoda na tržištu [Unije]”, a pojam „stavljanja na raspolaganje na tržištu” kao „svaka isporuka proizvoda za distribuiranje, potrošnju ili uporabu na tržištu [Unije] u okviru trgovačke djelatnosti s plaćanjem ili bez plaćanja”⁽¹⁷⁾. Ti pojmovi imaju pravni učinak u smislu utvrđivanja odgovornih gospodarskih subjekata⁽¹⁸⁾ i njihovih obveza u skladu sa zakonodavstvom Unije o usklađivanju u području proizvoda kako je detaljno objašnjeno u „Plavom vodiču”⁽¹⁹⁾.

U Direktivi o općoj sigurnosti proizvoda ne upotrebljava se pojam „prvog stavljanja na raspolaganje na tržištu” i ne radi se razlika između pojmova „stavljanja na tržište”, „opskrbe” i „stavljanja na raspolaganje” te ih se ne definira⁽²⁰⁾ ⁽²¹⁾. U skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda, gospodarski se subjekti utvrđuju s obzirom na to hoće li njihova aktivnost utjecati na sigurnosne značajke proizvoda⁽²²⁾. Istodobno, u kontekstu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda,

⁽¹⁰⁾ Uvodna izjava 5. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽¹¹⁾ Vidjeti npr. Delegiranu uredbu Komisije (EU) br. 518/2014 od 5. ožujka 2014. u pogledu označavanja proizvoda povezanih s energijom na internetu.

⁽¹²⁾ Pregled usklađenog zakonodavstva kojim se utvrđuju zahtjevi za energetski učinkovite proizvode dostupan je na poveznici <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products>.

⁽¹³⁾ Internetski subjekti su proizvođači, uvoznici ili distributeri kako su definirani Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda, odnosno Uredbom (EZ) br. 765/2008, a koji posluju na internetu.

⁽¹⁴⁾ Članak 2. točka (a) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda i članak 2. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽¹⁵⁾ Međutim, je li opskrba proizvodima koje potrošači prodaju potrošačima dio trgovačke djelatnosti ili ne, mora se procijeniti za svaki slučaj zasebno uzimajući u obzir sve važne kriterije kao redovitost opskrbe, namjeru dobavljača itd.

⁽¹⁶⁾ Uvodna izjava 7. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽¹⁷⁾ Članak 2. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽¹⁸⁾ Na primjer, uvoznik je gospodarski subjekt koji stavlja proizvode na tržište dok je distributer gospodarski subjekt koji ih čini stavlja na raspolaganje na tržištu. Vidjeti članak 2. točke 5. i 6. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽¹⁹⁾ Obavijest Komisije C(2016) 1958 final.

⁽²⁰⁾ Na primjer, članak 1. stavak 1., članak 2. točka (a), članak 3. stavak 1., članak 5. stavci 2. i 3. Osim toga, u Direktivi o općoj sigurnosti proizvoda u tom se kontekstu upućuje i na „opskrbu” (npr. članak 2. točka (a), članak 5. stavak 1. treći podstavak, članak 5. stavak 2. i uvodna izjava 6.).

⁽²¹⁾ Definicije iz Uredbe (EZ) br. 765/2008 ne mogu se prenijeti *mutatis mutandis* u svrhe Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽²²⁾ Na primjer, definicija „proizvođača” uključuje „stručne osobe u opskrbnom lancu u mjeri u kojoj njihove djelatnosti mogu utjecati na sigurnosne karakteristike proizvoda” dok „distributer” znači „svaka stručna osoba u opskrbnom lancu čija djelatnost ne utječe na sigurnosne značajke proizvoda”.

„stavljanje na tržište” može uključivati različite stupnjeve u opskrbnom lancu uključujući „prvo” stavljanje proizvoda na raspolaganje na tržištu te kasnija stavljanja na raspolaganje (na primjer kad distributer stavlja proizvod na raspolaganje) ili opskrbu (na primjer, u kontekstu pružanja usluge ⁽²³⁾).

Posljedično, proizvodi obuhvaćeni zakonodavstvom Unije o usklađivanju i proizvodi obuhvaćeni Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda moraju biti sigurni od trenutka kada ih se prvi put stavi na raspolaganje na tržištu Unije ⁽²⁴⁾.

1.2. Pojam „stavljanja na tržište” u e-trgovini

U poslovnim modelima e-trgovine, proizvodi mogu doći do potrošača ili drugih krajnjih korisnika putem različitih kanala.

(a) Proizvođač ⁽²⁵⁾, uvoznik ⁽²⁶⁾, distributer ⁽²⁷⁾ ili proizvođač ⁽²⁸⁾ ima poslovni nastan u Europskoj uniji

Ako proizvođač, uvoznik, distributer ili proizvođač u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda ima poslovni nastan u Europskoj uniji, samo je prodajna tehnika drukčija ⁽²⁹⁾ u odnosu na slučajeve gdje se proizvodi nude u tradicionalnim trgovinama. Proizvodi koje proizvođač, uvoznik, distributer ili proizvođač u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda koji ima poslovni nastan u Europskoj uniji nudi za prodaju na internetu potrošačima i krajnjim korisnicima na tržištu Europske unije smatraju se stavljenima na tržište Unije. Stoga moraju biti u skladu s primjenjivim zakonodavstvom EU-a o proizvodima.

(b) Proizvođač ⁽³⁰⁾, uvoznik ⁽³¹⁾, distributer ⁽³²⁾ ili proizvođač ⁽³³⁾ ima poslovni nastan izvan Europske unije

Zakonodavstvo EU-a o proizvodima primjenjuje se i na slučajeve kada internetski prodavatelji sa sjedištem izvan Europske unije žele prodati proizvode potrošačima ili drugim krajnjim korisnicima u Europskoj uniji. Kao rezultat, ako proizvođač u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008, proizvođač u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda, uvoznik i distributer imaju poslovni nastan izvan Europske unije, prvo je nužno definirati je li ponuda internetskih prodavatelja sa sjedištem izvan Europske unije usmjerena na potrošače ili druge krajnje korisnike unutar Europske unije kako bi se procijenilo je li proizvod stavljen na tržište Unije.

Procjena se radi za svaki slučaj zasebno utvrđujući je li na internetskoj stranici ili u cjelokupnoj internetskoj aktivnosti prodavatelja vidljiva namjera prodaje potrošačima ili drugim krajnjim korisnicima u državama članicama. Potrebno je razmotriti sljedeće aspekte: međunarodnu prirodu aktivnosti, korištenje jezika i valute (na primjer euro) država članica, ime domene registrirano u jednoj od država članica, geografsko područje slanja proizvoda ⁽³⁴⁾.

Ako internetski subjekt radi dostavu na adrese unutar Europske unije, prima od potrošača ili drugih krajnjih korisnika u Europskoj uniji valute koje se koriste u Europskoj uniji kao platno sredstvo za proizvode i služi se bilo kojim jezikom Europske unije, to znači da je taj subjekt usmjerio svoje aktivnosti na potrošače ili druge krajnje korisnike unutar Europske unije.

Ako određeni internetski prodavatelj smješten izvan Europske unije fizički provede narudžbu proizvoda potrošača ili drugog krajnjeg korisnika u Europskoj uniji, među ostalim putem pružatelja usluga provođenja narudžbe, bez obzira na to je li pružatelj usluge smješten unutar ili izvan Europske unije ⁽³⁵⁾, to se smatra neosporivom potvrdom da je proizvod stavljen na tržište Europske unije. Nadležna tijela država članica imaju pravo poduzeti nužne radnje prije fizičke provedbe narudžbe u skladu s navedenim u Direktivi o općoj sigurnosti proizvoda i Uredbi 765/2008 ⁽³⁶⁾.

⁽²³⁾ Članak 2. točka (a) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽²⁴⁾ Vidjeti posebice članak 3. stavak 1. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽²⁵⁾ U smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽²⁶⁾ U smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽²⁷⁾ U smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽²⁸⁾ U smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽²⁹⁾ U uvodnoj izjavi 7. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda pojašnjava se da bi se Direktiva trebala primjenjivati na proizvode bez obzira na prodajne tehnike, uključujući prodaju na daljinu i elektroničku prodaju.

⁽³⁰⁾ U smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽³¹⁾ U smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽³²⁾ U smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽³³⁾ U smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽³⁴⁾ Vidjeti presudu Suda Europske unije od 12. srpnja 2011., predmet C-324/09, L'Oréal/eBay, točka 65. i presudu Suda Europske unije od 7. prosinca 2010. u spojenim predmetima C-585/08 i C-144/09 Peter Pammer protiv Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG, C-585/08 i Hotel Alpenhof GesmbH protiv Oliver Heller, C-144/09.

⁽³⁵⁾ U pogledu pružatelja usluga provođenja narudžbe vidjeti dio 3.2 ove Obavijesti.

⁽³⁶⁾ Na primjer, u članku 8. stavku 1. točki (d) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda navodi se da se mjere mogu poduzeti za bilo koji proizvod koji bi mogao biti opasan u razdoblju potrebnom za različite sigurnosne ocjene, provjere i kontrole kako bi se privremeno zabranile isporuka, ponuda isporuke ili izlaganje proizvoda. vidjeti i članak 16. stavak 2. te članak 15. stavak 4. u vezi s člankom 2. stavkom 17. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Stoga, ako proizvođači, distributeri ili proizvođači u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda imaju sjedište izvan Europske unije i usmjeravaju svoje ponude proizvoda na internetu na tržište Europske unije, to mora biti u skladu sa zahtjevima primjenjivog zakona o proizvodima Europske unije.

2. Uloge i odgovornosti tijela za nadzor tržišta

Relevantna tijela u državama članicama odgovorna su za provedbu nadzora tržišta te su nadležna za provjeru jesu li proizvodi koji se prodaju na internetu sigurni i u skladu sa zakonodavstvom EU-a o proizvodima. Osim toga, tijela ovlaštena za nadzor vanjskih granica⁽³⁷⁾ nadležna su intervenirati kad je riječ o sigurnosti i usklađenosti proizvoda kada je riječ o proizvodima koji su kupljeni u internetskim trgovinama trećih zemalja a zatim uvezeni u Europsku uniju⁽³⁸⁾.

3. Uloge i odgovornosti gospodarskih subjekata

Prodaja proizvoda na internetu bitno se razlikuje u usporedbi s tradicionalnim trgovinama u odnosu na korištene prodajne tehnike i opskrbne lance. U ovom poglavlju analiziraju se različite vrste gospodarskih subjekata koji imaju ulogu u opskrbnim lancima proizvoda koji se prodaju na internetu u kontekstu primjenjivog zakonodavstva Europske unije i mogućih provedbenih mjera tijela za nadzor tržišta.

3.1. Proizvođači, ovlašteni zastupnici, uvoznici i distributeri

Obveze proizvođača i distributera u skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda primjenjuju se i na proizvode koji se prodaju na internetu⁽³⁹⁾. Proizvođači se moraju pobrinuti da su proizvodi koje stavljaju na tržište Unije sigurni. Distributeri moraju djelovati s dužnom brigom kako bi pomogli u osiguravanju usklađenosti s važećim sigurnosnim zahtjevima⁽⁴⁰⁾. U Direktivi se isto tako definira niz mjera koje mogu poduzeti tijela država članica u odnosu na proizvode obuhvaćene Direktivom na način koji je u skladu s ozbiljnošću rizika te uzimajući u obzir načelo opreza⁽⁴¹⁾.

Zakonodavstvom Unije o usklađivanju i Uredbom (EZ) br. 765/2008 definiraju se⁽⁴²⁾ kategorije dionika koji su uključeni u opskrbni lanac proizvoda: proizvođač, ovlašteni zastupnik, uvoznik i distributer. Njihove posebne odgovornosti definirane su zakonodavstvom Unije o usklađivanju u skladu s njihovom ulogom i razinom uključenosti u opskrbni lanac. Proizvođač ima najveću razinu odgovornosti s obzirom na to da proizvodi proizvod i stoga poznaje proizvod te može procijeniti moguće rizike i upravljati njima u fazama oblikovanja i proizvodnje. Uvoznik⁽⁴³⁾ i distributer imaju manju odgovornost s obzirom na to da ne sudjeluju u proizvodnji i fazama ocjenjivanja sukladnosti. U „Plavom vodiču” detaljno se opisuje svaka kategorija gospodarskog subjekta i daju se informacije o njihovim ulogama i obvezama. To se također primjenjuje na internetski opskrbni lanac.

3.2. Pružatelji usluga provođenja narudžbi

3.2.1. Uloga pružatelja usluga provođenja narudžbi u internetskom opskrbnom lancu

Pružatelji usluga provođenja narudžbi predstavljaju novi poslovni model u e-trgovini. Ti subjekti pružaju usluge drugim gospodarskim subjektima. Općenito, oni pohranjuju proizvode te, nakon što prime narudžbu, pakiraju i šalju proizvode kupcima. Mogu rješavati i povrat robe. Postoji širok spektar poslovnih modela za pružanje usluga provođenja narudžbe. Neki pružatelji tih usluga nude velik broj usluga dok drugi pružaju samo temeljne usluge. Veličina i raspon također se razlikuju, od globalnih subjekata do mikropoduzeća.

⁽³⁷⁾ U nekim slučajevima odluku o usklađenosti i sigurnosti moraju donijeti tijela za nadzor tržišta dok u su u drugim slučajevima carina i tijela za nadzor tržišta ista organizacija. To ovisi o organizaciji nacionalnih tijela za nadzor tržišta.

⁽³⁸⁾ Članci 27. stavci 1. i 3. Uredbe (EZ) br. 765/2008,

⁽³⁹⁾ U uvodnoj izjavi 7. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda pojašnjava se da bi se Direktiva trebala primjenjivati na proizvode bez obzira na prodajne tehnike, uključujući prodaju na daljinu i elektroničku prodaju.

⁽⁴⁰⁾ Članci 3. i 5. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁴¹⁾ Članak 8. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁴²⁾ Uredba (EZ) br. 765/2008 sadržava definicije gospodarskih subjekata (proizvođač, ovlašteni zastupnik, uvoznik i distributer) te njihove odgovornosti. Nadalje, Odluka br. 768/2008/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o zajedničkom okviru za stavljanje na tržište proizvoda (SL L 218, 13.8.2008., str. 82) sadržava ogledne odredbe koje se moraju ugraditi u zakonodavstvo o proizvodima i više od 10 direktiva „novog pristupa” već sadržava te standardne odredbe: na primjer, Direktiva o sigurnosti igračaka, Direktiva o niskom naponu, Direktiva o eksplozivima za civilnu uporabu itd. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:en:PDF>. Te se smjernice, bez iznimke, primjenjuju i na konkretnije definicije gospodarskih subjekata i povezanih zahtjeva koji su navedeni u sektorskom zakonodavstvu.

⁽⁴³⁾ Međutim, uvoznik ima veću razinu odgovornosti od distributera.

Tim novim poslovnim modelom pružatelja usluga provođenja narudžbe nameće se pitanje njihove odgovornosti u skladu sa zakonodavstvom EU-a o proizvodima. To je posebno važno kada se gospodarski subjekt koji pruža robu nalazi izvan Europske unije i kada je ugovor o opskrbi proizvodima zaključen izravno između gospodarskog subjekta i potrošača ili drugog krajnjeg korisnika u Europskoj uniji, bez gospodarskog subjekta koji se može smatrati odgovornim a koji se nalazi u Europskoj uniji (na primjer, uvoznik ili ovlaštenu zastupnik). U tom slučaju, jedini dionik kojeg je moguće identificirati u opskrbnom lancu u Europskoj uniji pružatelj je usluga provođenja narudžbi. Iskustvo je pokazalo da njihova spremnost na suradnju s nadležnim tijelima znatno varira.

Pružatelj usluga provođenja narudžbi u Europskoj uniji može pohranjivati proizvode koje nudi internetski subjekt kako bi ostvario brzu dostavu potrošačima i drugim krajnjim korisnicima u Europskoj uniji. Proizvodi koje pohrani pružatelj usluga provođenja narudžbi smatraju se dostupnima za distribuciju, potrošnju ili korištenje na tržištu Unije te stoga stavljenima na tržište Unije, posebice ako je protok robe slobodan prije pohrane kod pružatelja takvih usluga ⁽⁴⁴⁾.

3.2.2. Uloga pružatelja usluga provođenja narudžbi u opskrbnom lancu na internetu

Kako bi procijenila moguće odgovornosti pružatelja usluga provođenja narudžbi u skladu sa zakonodavstvom EU-a o proizvodima, nacionalna tijela za nadzor tržišta moraju znati je li pružatelj usluga provođenja narudžbi odgovoran gospodarski subjekt u skladu s definicijom iz zakonodavstva EU-a o proizvodima.

3.2.2.1. Proizvođači u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili proizvođači u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda

Proizvođači su definirani kao svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi proizvod ili koja je oblikovala ili proizvela proizvod i koja stavlja na tržište proizvod pod svojim imenom ili trgovačkim znakom ⁽⁴⁵⁾. Pružatelji usluga provođenja narudžbi obično pružaju usluge pohranjivanja, pakiranja i dostave proizvoda koje je već proizveo određeni gospodarski subjekt. Međutim, ako se pružatelji takvih usluga predstavljaju kao proizvođači dodajući svoje ime ili trgovački znak na proizvode trebali bi se smatrati proizvođačima u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Ako se pružatelji usluga provođenja narudžbi predstavljaju kao proizvođači dodajući svoje ime, trgovački znak ili drugo obilježje na proizvod ili ako ga na neki način preprave, trebali bi se smatrati proizvođačima u skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda ⁽⁴⁶⁾. Štoviše, u skladu s člankom 2. točkom (e) podtočkom iii. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda, stručne osobe u opskrbnom lancu smatraju se proizvođačem u mjeri u kojoj njihove djelatnosti mogu utjecati na sigurnosne karakteristike proizvoda ⁽⁴⁷⁾. Izmjena strukture, sastava ili predstavljanja proizvoda na bilo koji način koji predstavlja zdravstveni ili sigurnosni rizik za ljude smatra se utjecajem na sigurnosne karakteristike proizvoda ⁽⁴⁸⁾. Stoga, ako su pružatelji usluga provođenja narudžbi dio opskrbnog lanca i ako njihove aktivnosti utječu na sigurnosne karakteristike proizvoda smatraju se proizvođačima u skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda.

3.2.2.2. Ovlaštenu zastupnici u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili predstavnici proizvođača u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda

U skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 ovlaštenu zastupnik znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom u Europskoj uniji koju je proizvođač pisanim putem ovlastio da djeluje u njegovo ime u odnosu na posebne zadaće ⁽⁴⁹⁾. Pružatelji usluga provođenja narudžbi smatraju se ovlaštenim zastupnicima ako se nalaze u Europskoj uniji i imaju pisano dopuštenje od gospodarskog subjekta koji proizvodi i stavlja proizvode na tržište kojim ih je navedeni subjekt ovlastio da u njegovo ime obavljaju posebne zadaće.

Da bi se pružatelji usluga provođenja narudžbi koji se nalaze u Europskoj uniji smatrali predstavnicima proizvođača u skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda moraju imati dopuštenje proizvođača iz treće zemlje ⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁴⁾ Ovo se objašnjenje ne odnosi na pitanje odgovornosti posrednika, a pojam internetskog subjekta koji se upotrebljava u ovom kontekstu ne uključuje takve posrednike.

⁽⁴⁵⁾ Članak 2. točka 3. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽⁴⁶⁾ Članak 2. točka (e) podtočka i. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁴⁷⁾ Članak 2. točka (e) podtočka iii. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁴⁸⁾ Vidjeti članak 2. točku (b) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁴⁹⁾ Članak 2. točka 4. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽⁵⁰⁾ Članak 2. točka (e) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

3.2.2.3. Uvoznici u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili uvoznici u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda

U skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 uvoznici se definiraju kao fizičke ili pravne osobe s poslovnim nastanom u Europskoj uniji koje stavljaju proizvod iz treće zemlje na tržište Unije⁽⁵¹⁾. Pružatelji usluga provođenja narudžbi ne stavljaju na tržište proizvode koje pohranjuju ako ne nude proizvode za distribuciju, potrošnju ili korištenje na tržištu Unije prvi. U tom slučaju pružatelji usluga provođenja narudžbi samo primaju proizvode od internetskih prodavatelja za sljedeće usluge i stoga se ne mogu smatrati uvoznicima u skladu s definicijom iz zakonodavstva Unije o usklađivanju u području proizvoda. Međutim, analiza pojedinačnih slučajeva može pokazati da su pružatelji usluga provođenja narudžbi uvoznici u skladu s definicijom iz zakonodavstva Unije o usklađivanju⁽⁵²⁾.

Za razliku od Uredbe (EZ) br. 765/2008, u Direktivi o općoj sigurnosti proizvoda uvoznik se ne definira, već se smatra proizvođačem ako su ispunjeni određeni uvjeti (posebice ako ne postoji predstavnik proizvođača u Europskoj uniji)⁽⁵³⁾. Kako bi se omogućila učinkovita primjena ovog pojma, pružatelji usluga provođenja narudžbi mogu se smatrati uvoznicima u skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda ako proizvodi koje pohranjuju, označavaju i pakiraju dolaze izvan Europske unije i ako ih oni stavljaju na tržište Unije.

3.2.2.4. Distributeri u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili distributeri u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda

Kada se ne smatraju proizvođačima, ovlaštenim zastupnicima ili uvoznicima te kada njihove aktivnosti podrazumijevaju više od aktivnosti pružatelja usluga slanja proizvoda koji pružaju usluge odobravanja, sortiranja, prijevoza i dostave paketa⁽⁵⁴⁾, pružatelji usluga provođenja narudžbi smatraju se distributerima u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008.

U skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda distributer znači svaka stručna osoba u opskrbnom lancu čija djelatnost ne utječe na sigurnosne značajke proizvoda⁽⁵⁵⁾. U skladu s člankom 2. točkom (f) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda „utjecaj na sigurnosne značajke proizvoda” ima isto značenje kao što je definirano člankom 2. točkom (e) podtočkom iii. Direktive. U skladu s Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda pružatelji usluga provođenja narudžbi mogu se smatrati distributerima u opskrbnom lancu ako se nakon procjene pojedinačnih slučajeva u pogledu njihovih posebnih aktivnosti ustanovi da one ne utječu na sigurnosne značajke proizvoda te ako njihove aktivnosti podrazumijevaju više od aktivnosti pružatelja usluga slanja proizvoda⁽⁵⁶⁾.

U praksi to znači da pružatelji usluga provođenja narudžbi koji se smatraju distributerima imaju sljedeće odgovornosti u skladu sa zakonodavstvom Unije o usklađivanju i Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda:

1. distributeri⁽⁵⁷⁾ moraju postupati pažljivo kada čine proizvode dostupnima na tržištu⁽⁵⁸⁾. Ta se obveza odnosi na ponašanje bilo kojeg razumnog i razboritog subjekta koji pokušava spriječiti štetu. Distributeri moraju moći pokazati tijelima za nadzor tržišta da su postupali pažljivo⁽⁵⁹⁾;
2. distributeri⁽⁶⁰⁾ se moraju pobrinuti za sljedeće prije nego što stave proizvod na raspolaganje na tržište:
  - (a) da, ako je primjenjivo, proizvodi imaju CE oznaku (ako proizvod ispunjava uvjete) ili druge zakonske oznake;
  - (b) da se uz proizvod nalaze nužne informacije (na primjer, sigurnosne upute za korisnika, Izjava o sukladnosti Europske unije);

⁽⁵¹⁾ Članak 2. točka 5. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽⁵²⁾ Pokazatelj može biti ime, trgovački znak i adresa na proizvodu i/ili pratećoj dokumentaciji.

⁽⁵³⁾ Članak 2. točka (e) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁵⁴⁾ Direktiva 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutarnjeg tržišta poštanskih usluga u Zajednici i poboljšanje kvalitete usluga (SL L 15, 21.1.1998., str. 14.). Vidjeti i odjeljak 3.3.3. ove Obavijesti o pružateljima poštanskih usluga.

⁽⁵⁵⁾ Članak 2. točka (f) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁵⁶⁾ Direktiva o poštanskim uslugama; vidjeti i odjeljak 3.3.3. ove Obavijesti o pružateljima poštanskih usluga.

⁽⁵⁷⁾ Vidjeti Obavijest Komisije C(2016) 1958, „Plavi vodič”, odjeljak 3.4 o distributerima i sektorskom zakonodavstvu u skladu s modelom članka R5. „Obveze distributera” i članka R7. „Identifikacija gospodarskih subjekata” Odluke br. 768/2008/EZ. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:en:PDF>.

⁽⁵⁸⁾ Članak 5. stavak 2. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁵⁹⁾ Vidjeti i Obavijest Komisije C(2016) 1958, „Plavi vodič”, odjeljak 3.4. „Pažljivo” se odnosi na razinu prosudbe, brige, razboritosti, odlučnosti i radnji koje su poduzete u određenim okolnostima. Provedba obveze „pažljivog postupanja” distributera može se odnositi na različite situacije, ovisno o okolnostima i može, na primjer, uključivati kontrolni sustav temeljen na procjeni rizika.

⁽⁶⁰⁾ vidjeti bilješku 57.

- (c) da su jezični zahtjevi za označivanje, upute za korištenje i druge prateće dokumente ispunjeni;
  - (d) da su ispunjeni zahtjevi za praćenje u odnosu na proizvođača i uvoznika;
3. distributeri ⁽⁶¹⁾ imaju obvezu surađivati s tijelima za nadzor tržišta. Ako je primjenjivo, moraju:
- (a) pokrenuti korektivne mjere kada smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvodi nisu u skladu sa zahtjevima ili su opasni ⁽⁶²⁾;
  - (b) pomoći tijelima za nadzor tržišta u identifikaciji proizvođača ili uvoznika odgovornog za proizvod ⁽⁶³⁾;
  - (c) surađivati s nadležnim tijelima i omogućiti informacije i dokumentaciju koja je nužna za dokazivanje sukladnosti na razuman zahtjev, i
  - (d) identificirati gospodarski subjekt koji je isporučio proizvode i kojemu su ti proizvodi isporučeni, tijekom razdoblja od 10 godina (u slučaju usklađenih proizvoda) nakon što su mu proizvodi isporučeni ili ih je isporučio.

U praksi, to znači da bi pružatelji usluga provođenja narudžbi koji se mogu definirati kao distributeri u skladu s prethodno navedenim objašnjenjem trebali moći identificirati proizvođača i bilo koji drugi internetski subjekt i stupiti u kontakt s njim ⁽⁶⁴⁾, trebali bi surađivati s nadležnim tijelima u pogledu korektivnih mjera i poduzeti korektivne mjere koliko je to moguće (na primjer, obustaviti dostavu dok se ne stupi u kontakt s proizvođačem ili drugim internetskim subjektom).

Konačno, člankom 8. stavkom 4. točkom (c) Direktive o općoj sigurnosti proizvoda dopušta se državama članicama da poduzimaju mjere koje se upućuju bilo kojoj drugoj osobi (koja nije proizvođač ili distributer u smislu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda) ako je to potrebno, s ciljem suradnje u poduzetom djelovanju za izbjegavanje rizika koji proizlaze iz proizvoda u skladu s načelom proporcionalnosti ⁽⁶⁵⁾.

3.3. **Drugi relevantni dionici**

3.3.1. *Deklarant u skladu s Carinskim zakonikom Unije*

Deklarant je osoba koja podnosi carinsku deklaraciju ⁽⁶⁶⁾. Nadležna tijela mogu tražiti da deklaranti surađuju pri provedbi aktivnosti nadzora tržišta.

Člancima 188. i 189. Carinskog zakonika Unije ovlašćuju se carinska tijela da pregledaju carinsku deklaraciju i priložene isprave, provjere točnost podataka, traže da deklarant pruži druge isprave, pregledaju robu i uzmu uzorke. Deklarant koji također snosi trošak navedenih radnji odgovoran je za njihovu provedbu.

3.3.2. *Pružatelji usluga posredovanja na internetu*

Gospodarski subjekti mogu prodavati proizvode izravno potrošačima ili drugim krajnjim korisnicima putem internetskih trgovina te mogu koristiti tržište internetskih platformi ⁽⁶⁷⁾.

Direktivom o elektroničkoj trgovini ⁽⁶⁸⁾ utvrđuje se opći pravni okvir za elektroničku trgovinu u Europskoj uniji. Navedene se obveze primjenjuju među ostalim na internetske prodavatelje proizvoda i usluga te na internetske oglašivače

⁽⁶¹⁾ Vidjeti bilješku 57. Također, modelom članka R31. Odluke br. 768/2008/EZ propisuje se da gospodarski subjekt mora osigurati poduzimanje svih prikladnih korektivnih mjera u vezi s predmetnim proizvodima koje je stavio na raspolaganje na tržište Europske unije. Ako je potrebno, gospodarski će subjekt surađivati s tijelima za nadzor tržišta.

⁽⁶²⁾ Članak 5 stavci 2. i 3. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁶³⁾ Članak 5. stavak 2. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁶⁴⁾ Vidjeti bilješku 13.

⁽⁶⁵⁾ Članak 8. stavak 2. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁶⁶⁾ Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL L 269, 10.10.2013., str. 1.). Člankom 4. stavkom 15. Carinskog zakonika Unije deklarant se definira kao osoba koja podnosi carinsku deklaraciju u svoje ime ili osobu u čije je ime carinska deklaracija podnesena.

⁽⁶⁷⁾ Postoje poslovni subjekti koji pružaju usluge posredovanja na internetu i provode narudžbe. Njihove se obveze moraju razmotriti ovisno o svojstvu u kojem postupaju u određenom slučaju.

⁽⁶⁸⁾ Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.).

ako su oni pružatelji usluga informacijskog društva⁽⁶⁹⁾ koji su dio područja primjene te Direktive. Direktivu o elektroničkoj trgovini nadopunjuju drugi zakonodavni akti Europske unije, posebice potrošačko i tržišno pravo Europske unije⁽⁷⁰⁾.

Direktivom o elektroničkoj trgovini također se standardizira izuzeće od odgovornosti za sadržaj treće strane koje se primjenjuje na one pružatelje usluga informacijskog društva koji djeluju kao posrednici. U tu se svrhu u Direktivi opisuju tri različite kategorije usluga od kojih su usluge poslužitelja (*hosting*) najvažnije ako se promatra s gledišta sigurnosti i usklađenosti proizvoda⁽⁷¹⁾. Usluge poslužitelja su usluge u kojima pružatelj usluga posredovanja, poput internetskog tržišta ili internetske platforme⁽⁷²⁾, pasivno pohranjuje na server i čini javno dostupnima informacije koje daje primatelj usluge kao na primjer, internetski prodavatelj proizvoda.

Pružatelji usluga posredovanja koji provode aktivnosti poslužitelja mogu, u određenim uvjetima, biti izuzeti od odgovornosti⁽⁷³⁾ za nezakonite informacije dobivene od trećih strana koje koriste njihove mreže ili za nezakonite radnje trećih strana, kao na primjer kršenje autorskih prava ili prava na zaštitni znak ili nepoštene trgovinske prakse. S obzirom na to da se u Direktivi o elektroničkoj trgovini ne definira pojam nezakonitih informacija ili radnji, taj pojam može uključivati i nuđenje nesigurnih i/ili neusklađenih proizvoda, na temelju zakonodavstva Unije o usklađivanju i Direktive o općoj sigurnosti proizvoda⁽⁷⁴⁾.

Međutim, izuzeće od odgovornosti podložno je određenim uvjetima. Primjenjuje se samo ako pružatelji usluga posredovanja nemaju stvarnog znanja ili nisu svjesni nezakonite aktivnosti ili informacije ili, ako nakon dobivanja takvog saznanja ili spoznaje (na primjer putem obavijesti „koja je dovoljno precizna i odgovarajuće potkrijepljena”⁽⁷⁵⁾) odmah postupaju kako bi uklonili te informacije ili im onemogućili pristup. Ako pružatelji usluga poslužitelja ne ispunjavaju ove uvjete na njih se ne odnosi izuzeće od odgovornosti te ih se može smatrati odgovornima za sadržaj koji poslužuju.

Izuzeće od odgovornosti koje je definirano Direktivom o elektroničkoj trgovini ne sprječava države članice da definiraju postupak koji bi se odnosio na uklanjanje informacija ili sprječavanje pristupa njima⁽⁷⁶⁾.

Također, sud ili nadležno tijelo unutar pravnog sustava države članice može tražiti pružatelja informacijskih usluga da zaustavi ili spriječi kršenje na način da se ukloni sadržaj treće strane i/ili spriječi da se navodno kršenje ponovi u budućnosti⁽⁷⁷⁾. U ovom smislu javna tijela mogu definirati posebne zahtjeve za praćenje uz uvjet da je njihov cilj jasan u skladu s navedenim u odjeljku 5.2. dijela B ove Obavijesti.

⁽⁶⁹⁾ Vidjeti članak 1. Direktive (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL L 241, 17.9.2015., str. 1.); ta definicija uključuje sve usluge koje se pružaju uz naknadu, na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga.

⁽⁷⁰⁾ Vidjeti članak 1. stavak 3. Direktive o elektroničkoj trgovini. Direktive kao što su Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača (SL L 304, 22.11.2011., str. 4.) i Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekata u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu (Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi) (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.) primjenjuju se na gospodarske subjekte koji se smatraju trgovcima i koji su uključeni u trgovačku djelatnost s potrošačima, uključujući kontekst elektroničke trgovine. Prema Smjernicama Komisije za primjenu Direktive 2005/29/EZ u vezi s gospodarskim subjektima koji su treća strana a koji djeluju na platformi, platforma mora poduzeti odgovarajuće mjere kako bi omogućila trgovcima koji su treća strana da se usklade s potrošačkim i tržišnim pravom Europske unije u skladu sa zakonodavstvom EU-a o proizvodima i/ili zahtjevima prava o sigurnosti proizvoda (uključujući naznake na internetskoj stranici o CE oznakama, potrebna upozorenja, informacije i oznake koje su u skladu s primjenjivim zakonodavstvom). Sektorsko zakonodavstvo uključuje i zahtjeve za označavanje za prodaju na internetu, kao na primjer za energetske proizvode koji se prodaju na internetu, Delegirana uredba Komisije br. 518/2014. Smjernice Komisije za primjenu Direktive 2005/29/EZ od 25. svibnja 2016., SWD(2016) 163 final, dostupno na poveznici http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_en.pdf, vidjeti posebno stranice 75.–76.

⁽⁷¹⁾ Druge aktivnosti opisane u Direktivi o elektroničkoj trgovini su: 1. aktivnosti „samo prijenosnika informacija” poput prijenosa informacija (dobivenih od primatelja usluge) ili omogućivanja pristupa komunikacijskoj mreži (npr. pružatelji internetskih usluga) i 2. aktivnosti „privremenog smještaja informacija” poput učinkovitijeg prijenosa informacija, npr. umnožavanje baze podataka kopirajući sadržaj početnog poslužitelja kako bi se osigurala globalna pokrivenost.

⁽⁷²⁾ Određeni gospodarski subjekti vrše različite vrste aktivnosti. Mogu pružati usluge poslužitelja ali i trgovine pod vlastitim imenom te mogu pružati druge usluge u vezi s e-trgovinom. Za svaki posebni slučaj nadležna tijela uvijek moraju odrediti kvalitetu gospodarskog subjekta ili internetske stranice.

⁽⁷³⁾ Članak 14. Direktive o elektroničkoj trgovini.

⁽⁷⁴⁾ Ako se takva ponuda smatra nezakonitom.

⁽⁷⁵⁾ U predmetu C-324/09, L'Oréal protiv eBaya, Sud Europske unije razjasnio je relevantno pitanje u vezi s uvjetima izuzeća od odgovornosti odnosno je li eBay bio svjestan činjenica i okolnosti iz kojih je nezakonita radnja bila vidljiva (točke od 120. do 123.).

⁽⁷⁶⁾ Članak 14. stavak 3. i uvodna izjava 46. Direktive o elektroničkoj trgovini.

⁽⁷⁷⁾ Članak 14. stavak 3. i uvodna izjava 47. Direktive o elektroničkoj trgovini.

Međutim, u skladu s trenutnim pravnim okvirom države članice ne mogu nametati posrednicima na internetu kao što su pružatelji usluga poslužitelja opću obvezu da prate sadržaj ili aktivno traže činjenice ili okolnosti koje ukazuju na nezakonite radnje.

Na primjer, to znači da nacionalna tijela ne mogu posrednicima nametnuti opću obvezu aktivnog praćenja cijelog internetskog prometa i obvezu traženja dijelova koji ukazuju na nezakonite radnje kao što je ponuda neusklađenih ili opasnih proizvoda na prodaju⁽⁷⁸⁾. To je dodatno razjasnio Sud Europske unije⁽⁷⁹⁾.

U kontekstu aktivnosti nadzora tržišta koje se temelje na primjeni Direktive o općoj sigurnosti proizvoda, Uredbi (EZ) br. 765/2008 i relevantnom zakonodavstvu Unije o usklađivanju, odredbe Direktive o elektroničkoj trgovini primjenjuju se u slučajevima kada se nesigurni i/ili neusklađeni proizvodi prodaju putem pružatelja usluga posredovanja na internetu. Bez obzira na radnje koje su poduzete protiv pružatelja usluga posredovanja na internetu, tijela za nadzor tržišta moraju provesti nadzor tržišta na temelju primjenjivih odredbi Direktive o općoj sigurnosti proizvoda, Uredbe (EZ) br. 765/2008 i relevantnog zakonodavstva Unije o usklađivanju te se usredotočiti na dionike u opskrbnom lancu (u kontekstu Direktive o općoj sigurnosti proizvoda, na primjer na distributera⁽⁸⁰⁾). Tijela za nadzor tržišta mogu procijeniti koja je najprikladnija radnja za svaki slučaj zasebno imajući na umu načelo proporcionalnosti. Tako bi se uzela u obzir razina rizika ako se gospodarski subjekt može identificirati, te hitnost ako su već prethodno poduzete mjere u odnosu na zadani proizvod itd⁽⁸¹⁾.

3.3.3. Pružatelji poštanskih usluga

Direktiva o poštanskim uslugama ne uključuje ograničene i zabranjene proizvode. Međutim, države članice mogu nametnuti uvjete za pružanje poštanskih usluga kako bi se zajamčila usklađenost s temeljnim zahtjevima kao što su sigurnost mreže za prijevoz opasne robe⁽⁸²⁾. S obzirom na to da poštanske usluge moraju jamčiti povjerljivost korespondencije i pošte koja se dostavlja, poštanske službe ne odgovaraju za sadržaj koji se dostavlja. Ipak, na rad poštanske službe mogu utjecati kontrole proizvoda s obzirom na to da paketi koji sadržavaju proizvode koji su naručeni iz trećih zemalja mogu biti otvoreni i provjereni tijekom postupka na carini⁽⁸³⁾.

DIO B PRAKTIČNI ASPEKTI NADZORA TRŽIŠTA ZA PROIZVODE KOJI SE PRODAJU NA INTERNETU

U skladu s trenutnom praksom u ovom se dijelu nadležnim tijelima država članica pružaju savjeti i primjeri dobre prakse u vezi s nadzorom tržišta proizvoda koji se nude za prodaju na internetu potrošačima ili drugim krajnjim korisnicima u Europskoj uniji⁽⁸⁴⁾.

1. Opća načela za nadzor tržišta

Nadležna tijela država članica moraju uzeti u obzir određena opća načela pri provođenju aktivnosti nadzora tržišta koja se mogu primijeniti na aktivnosti nadzora tradicionalnog i internetskog tržišta.

⁽⁷⁸⁾ Članak 15. Direktive o elektroničkoj trgovini.

⁽⁷⁹⁾ Na primjer, vidjeti predmet C-70/10, SABAM protiv Scarlet i C-360/10, SAVAM protiv Netlog gdje je Sud naveo da Direktiva o elektroničkoj trgovini, Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (Direktiva o autorskom pravu) (SL L 167, 22.6.2001., str. 10.) i Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (Direktiva o provedbi) (SL L 195, 2.6.2004., str. 16.), kada se zajedno tumače u smislu zaštite primjenjivih temeljnih prava, sprječavaju nacionalni sud da pružatelju usluga poslužitelja izda nalog kojim pružatelj usluga poslužitelja mora instalirati sustav za filtriranje informacija koje na njegovom serveru pohranjuju korisnici njegovih usluga; koji se primjenjuje na sve korisnike kao preventivna mjera na trošak pružatelja i na neograničeno razdoblje, kojim se mogu identificirati elektroničke datoteke koje sadrže glazbu, kinematografsko ili audiovizualno djelo za koje prijavitelj tvrdi da ima pravo na intelektualno vlasništvo i za koje ne želi da je dostupno uz kršenje autorskog prava.

⁽⁸⁰⁾ Vidjeti članak 8. stavak 4. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁸¹⁾ Članak 8. stavak 2. i članak 18. stavak 1. podstavci 2. i 3. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda. Članak 18. stavak 4., članak 19. stavak 1., članak 20., stavak 2. i članak 21. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽⁸²⁾ Članak 9. i članak 2. stavak 19. Direktive o poštanskim uslugama.

⁽⁸³⁾ Vidjeti Carinski zakonik Unije, članci 46., 188. i 189.

⁽⁸⁴⁾ Za opis nekih od primjera prakse vidjeti „Studiju o dobrim primjerima prakse nadzora tržišta neprehrambenih potrošačkih proizvoda koji se prodaju na internetu” i pripadajući Prilog: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Načelom proporcionalnosti ⁽⁸⁵⁾ zahtijeva se da poduzete mjere budu proporcionalne ozbiljnosti rizika koji proizvod predstavlja ⁽⁸⁶⁾ i/ili ozbiljnosti neusklađenosti ⁽⁸⁷⁾. Istodobno, načelo opreza također se mora uzeti u obzir.

Nadalje, nadzor tržišta morao bi se usmjeriti na prioritetne dionike u opskrbnom lancu i zahtijevati korektivne mjere posebice od onih (proizvođača ili uvoznika) koji su odgovorni za stavljanje proizvoda na tržište Unije. Taj zahtjev treba se postaviti prije zahtjeva za distributera koji je niže u opskrbnom lancu ili istodobno s tim zahtjevom.

Nadalje, nadležna tijela različitih država članica trebala bi surađivati kako bi nadzor tržišta bio učinkovit ⁽⁸⁸⁾. To je posebno važno kada se promatra prekogranična priroda e-trgovine.

2. Strategija i planiranje nadzora internetskog tržišta

Kako bi se osigurala učinkovita organizacija nadzora tržišta, korisno je da nadležna tijela država članica imaju strategiju nadzora tržišta za proizvode koji se nude za prodaju na internetu kako bi balansirali između nadzora velikog raspona proizvoda koji su dostupni na internetu i resursa za provedbu takvih provjera. Takva strategija mora sadržavati prioritete za aktivnosti nadzora i sukladno navedenom dodjeljivati resurse. U strategiji bi se trebalo uzeti u obzir da nadležna tijela država članica mogu provoditi nadzor tržišta proaktivno i reaktivno.

Kada se nadzor tržišta provodi proaktivno, nadležna tijela kontroliraju određene kategorije proizvoda ili određene gospodarske subjekte ovisno o njihovoj inicijativi ili kriterijima povezanim s rizikom. Tijela za nadzor tržišta moraju dati prioritet kontrolama koje su usmjerene na one gospodarske subjekte koji izazivaju najviše štete u nadležnosti tog tijela.

Kada nadležna tijela država članica provode nadzor tržišta reaktivno, to se događa nakon što prime informacije o ponudi opasnih i neusklađenih proizvoda na internetu. Reaktivni nadzor tržišta može se provoditi uz pomoć različitih izvora informacija. Učinkovit je način provedbe provjera prodaju li se na internetu opasni proizvodi zabilježeni u sustavu brzog uzbunjivanja Europske unije za opasne neprehrambene proizvode ⁽⁸⁹⁾. Drugi izvori informacija koji se mogu koristiti u ove svrhe uključuju Organizaciju za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), globalni portal o povlačenju proizvoda ⁽⁹⁰⁾, pritužbe potrošača i informacije koje se primaju od drugih tijela, gospodarskih subjekata i medija.

3. Organizacija nadzora internetskog tržišta

Za kontrolu proizvoda koji se prodaju na internetu potrebne su određene praktične promjene načina na koji su države članice organizirale nadzor tradicionalnog tržišta.

Na temelju iskustava nekih država članica, osnivanjem centralnih jedinica za nadzor i praćenje opasnih i neusklađenih proizvoda koji se prodaju na internetu može se osigurati učinkovito korištenje resursa koji su dostupni tijelima za nadzor tržišta ⁽⁹¹⁾ ⁽⁹²⁾. Kada jedinica za internetski nadzor identificira opasne i neusklađene proizvode te relevantne gospodarske subjekte, nadležni inspektori mogu poduzeti sljedeći korak.

Internetski inspektori trebali bi imati posebno znanje i svijest o internetskom okruženju i istragama kako bi učinkovito otkrivali opasne i neusklađene proizvode. U tom smislu razvoj posebnih standardiziranih postupaka i smjernica za nadzor tržišta u državama članicama u pogledu proizvoda koji se prodaju na internetu može:

- pomoći službenicima u području nadzora tržišta da pohrane i pronađu informacije karakteristične za internetske istrage na jednom mjestu i na strukturiran način,

⁽⁸⁵⁾ U skladu s člankom 18. stavkom 4. Uredbe (EZ) br. 765/2008 i člankom 8. stavkom 2. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁸⁶⁾ Članak 8. stavak 2. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda.

⁽⁸⁷⁾ Članak 18. stavak 4., članak 19. stavak 1., članak 20. stavak 2. i članak 21. Uredbe (EZ) br. 765/2008;

⁽⁸⁸⁾ Člankom 24. Uredbe (EZ) br. 765/2008 od nadležnih se tijela zahtijeva da pruže pomoć na zahtjev te razmijene informacije i dokumentaciju. Vidjeti i dokument 2015-IMP-MSG-02rev03 koji je odobrila Stručna skupina za unutarnje tržište proizvoda – „Politika nadzora tržišta i ocjene sukladnosti” <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁸⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm

⁽⁹⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽⁹¹⁾ Praksa države članice: Slučaj 5 i Slučaj 6 „Studije o dobrim primjerima prakse nadzora tržišta neprehrambenih potrošačkih proizvoda koji se prodaju na internetu”- <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹²⁾ Na primjer, takve bi jedinice trebale provoditi nadzor tržišta istodobno provjeravajući zahtjeve različitih zakonodavnih akata (npr. o sigurnosti proizvoda, zahtjeve o energetsom označavanju).

— povećaju učinkovitost svojih aktivnosti ⁽⁹³⁾.

Kako bi nadopunila navedeno, nadležna tijela država članica trebaju se međusobno, te uz sudjelovanje Europske komisije, obučavati i razmjenjivati informacije o najboljim primjerima prakse iz područja internetskih istraga.

Internetske istrage u vezi s provedbom zakona o sigurnosti proizvoda i one u vezi sa zakonodavstvom o provedbi ekonomskih interesa potrošača ⁽⁹⁴⁾ imaju mnoge zajedničke karakteristike. Često se odnose na istu vrstu internetske stranice ili čak isti gospodarski subjekt. Stoga, mogu biti učinkovite za internetske istrage koje su povezane s područjima koja istražuju iste centralizirane jedinice. Posebice, može biti korisno kada je isto nadležno tijelo države članice odgovorno za ta područja što je slučaj u većini država članica danas. Zbog sličnosti tih internetskih istraga smjernice u području potrošačke politike mogu biti korisne i u drugim područjima.

4. Posebne karakteristike i potrebe internetskih istraga

Nakon što nadležna tijela uspostave odgovarajuću strategiju, planiranje i organizaciju nadzora internetskog tržišta, učinkovitije će provoditi internetske istrage. Kada se provode internetske istrage, moraju se uzeti u obzir neka posebna svojstva i potrebe.

Jedna od glavnih razlika između internetskih istraga i istraga u tradicionalnim opskrbnim lancima pristup je nadležnih tijela fizičkim proizvodima. U internetskim istragama nadležna tijela moraju provjeriti informacije koje su dostupne na internetskoj stranici na kojoj se proizvod nudi za prodaju. Ako postoje nedoumice u svezi s usklađenošću proizvoda, moraju uzeti uzorak. U tradicionalnim opskrbnim lancima nadležna tijela mogu relativno jednostavno pristupiti uzorcima iz distribucijskog lanca. Ovo nije slučaj s proizvodima na internetu. Ako je zaliha proizvoda dostupna u određenoj državi članici, uzimanje uzorka je izravno. Međutim, ako je zaliha proizvoda dostupna na tržištu druge države članice potrebno je koristiti prekograničnu suradnju kako bi se dobili uzorci za testiranje ili je potrebno dogovoriti testiranje na mjestu gdje se nalaze proizvodi. Nadležna tijela također moraju kupiti uzorke proizvoda na internetu te u tom smislu tijela država članica za nadzor tržišta mogu provesti „tajnu kupnju” i imati prednost anonimnog uzimanja uzorka u svojstvu kupca ⁽⁹⁵⁾.

Još jedna velika razlika između internetskih istraga i istraga u tradicionalnim opskrbnim lancima odnosi se na izazov pronalaska odgovornoga gospodarskog subjekta kako bi se od njega dobile dodatne informacije, uzorci i provele daljnje radnje nadzora tržišta. Ako informacije nisu dostupne, pronalazak gospodarskog subjekta koji nudi proizvode za prodaju na internetu može biti najveći izazov u istrazi. Stoga bi tijela za nadzor tržišta trebala koristiti dostupne alate kako bi dobila podatke za identifikaciju gospodarskih subjekata uz pomoć relevantnih izvora informacija, uključujući pružatelje internetskih usluga, registre imena domena ⁽⁹⁶⁾, pružatelje usluga plaćanja, posrednike (npr. platforme), pružatelje usluga provođenja narudžbe.

Kada pokušavaju dobiti podatke o određenom gospodarskom subjektu, tijela za nadzor tržišta moraju uzeti u obzir propise koji se odnose na zaštitu osobnih podataka (vidjeti Direktivu o zaštiti podataka ⁽⁹⁷⁾ i od 25. svibnja 2018. Opću uredbu o zaštiti podataka ⁽⁹⁸⁾ te Direktivu o e-privatnosti ⁽⁹⁹⁾). Nacionalna tijela moraju postupati u skladu s primjenjivim propisima. Dakle, preporučuje se da nacionalna tijela nadležna za nadzor zaštite podataka odobre takve postupke ⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹³⁾ Praksa države članice: Slučaj 3 i Slučaj 4 „Studije o dobrim primjerima prakse nadzora tržišta neprehrambenih potrošačkih proizvoda koji se prodaju na internetu” - <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁴⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/index_en.htm

⁽⁹⁵⁾ Praksa države članice: Slučaj 11 „Studije o dobrim primjerima prakse nadzora tržišta neprehrambenih potrošačkih proizvoda koji se prodaju na internetu” - <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁶⁾ Popis registrara imena domena može se pronaći na <http://www.iana.org/domains/root/db>

⁽⁹⁷⁾ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (Direktiva o zaštiti podataka) (SL L 281, 23.11.1995., str. 31.).

⁽⁹⁸⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽⁹⁹⁾ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

⁽¹⁰⁰⁾ Treba uzeti u obzir da ovaj dokument ne obuhvaća sve relevantne i iscrpne zahtjeve o zaštiti podataka koji proizlaze iz prava Europske unije.

Konačno, moguće je da će, tijekom internetskih istraga, države članice morati sakupiti relevantne dokaze o opasnim i neusklađenim proizvodima. Pri sakupljanju dokaza treba se uzeti u obzir da se informacije na internetu mogu trenutno mijenjati i uklanjati s interneta. Različiti tehnički alati mogu osigurati da su dokazi povezani s internetskim istragama prikladno zabilježeni, pohranjeni i da se mogu koristiti u sljedećim postupcima.

5. Korektivne mjere povezane s proizvodima koji se prodaju na internetu

Nadležna tijela država članica moraju poduzimati korektivne mjere u odnosu na opasne i neusklađene proizvode koji se prodaju na internetu. Kada se radi o prekograničnim situacijama možda će biti potrebna suradnja nadležnih tijela koja ne pripadaju predmetnoj državi članici.

5.1. Korektivne mjere koje ovise o lokaciji gospodarskog subjekta

Izvršne ovlasti nacionalnih tijela za nadzor tržišta ograničene su na njihovu jurisdikciju. Stoga, mogućnosti i učinkovitost korektivnih mjera koje poduzimaju nacionalna tijela variraju ovisno o lokaciji gospodarskog subjekta. Ovaj dio opisuje mjere koje države članice mogu poduzeti ovisno o lokaciji identificiranog gospodarskog subjekta koji dostavlja opasne i neusklađene proizvode i način na koji nadležna tijela mogu surađivati.

5.1.1. Ako se gospodarski subjekt nalazi u području nadležnosti predmetnog tijela

Ako se gospodarski subjekt nalazi u području nadležnosti predmetnog tijela, to tijelo može poduzeti radnje u skladu sa svojom nadležnošću. Nakon identifikacije gospodarskog subjekta, nadležno tijelo može tražiti dokumentaciju iz koje se vidjeti usklađenost (na primjer, Izjava o sukladnosti EU-a, relevantna tehnička dokumentacija, izvješća ispitivanja itd.) te poduzeti potrebne korektivne mjere ⁽¹⁰¹⁾.

5.1.2. Ako se gospodarski subjekt nalazi u EU-u, ali izvan područja nadležnosti predmetnog tijela

Ako internetski nadzor pokaže da internetski prodavatelj koji se nalazi u Europskoj uniji nudi opasne i neusklađene proizvode na prodaju, ali navedeno nije u nadležnosti predmetnog tijela, nacionalna se tijela moraju izravno obratiti relevantnim gospodarskim subjektima kako bi dobila informacije nužne za istragu ili zahtijevati korektivne mjere nakon pronalaska neusklađenosti ⁽¹⁰²⁾.

Ako gospodarski subjekt ne surađuje, preporučuje se da nacionalno tijelo koristi prekograničnu suradnju na sljedeći način ⁽¹⁰³⁾:

- ako tijelo države A nadležno za nadzor tržišta treba informacije za procjenu usklađenosti gospodarskog subjekta iz države B, a gospodarski subjekt ne odgovara na zahtjev za dokumentaciju, tijelo države A nadležno za nadzor tržišta može tražiti pomoć tijela države B nadležnog za nadzor tržišta ⁽¹⁰⁴⁾;
- ako gospodarski subjekt ne poduzme korektivne mjere dobrovoljno, tijelo države A nadležno za nadzor tržišta će ⁽¹⁰⁵⁾ i. poduzeti obvezne mjere u vezi s proizvodima koji su dostupni na internetu u nadležnosti tog tijela bez obzira na to nalazi li se gospodarski subjekt u državi B ⁽¹⁰⁶⁾; i ii. obavijestiti o mjerama putem Informacijskog i komunikacijskog sustava za nadziranje paneuropskog tržišta (ICSMS) ⁽¹⁰⁷⁾/sustava brzog uzbunjivanja za opasne neprehrambene proizvode (RAPEX). Tijelo za nadzor tržišta druge države članice mora poduzeti sljedeće mjere, obavijestiti ih o svrsi RAPEX-a i/ili štititi postupke klauzule. Posebice, tijelo države B za nadzor tržišta mora se obratiti proizvođaču/uvozniku u Europskoj uniji i tražiti korektivne mjere u vezi sa svim relevantnim proizvodima ⁽¹⁰⁸⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Članak 19. stavak 1. i članak 21. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽¹⁰²⁾ U članku 19. stavku 2. Uredbe (EZ) br. 765/2008 navodi se da tijela za nadzor tržišta surađuju s gospodarskim subjektima u aktivnostima kojima bi se mogli smanjiti rizici izazvani proizvodima koje su ti subjekti stavili na raspolaganje. U sektorskom zakonodavstvu u skladu s modelom članka R2. stavka 8., članka R4. stavka 7., članka R5. stavka 4. Odluke br. 768/2008/EZ navodi se opća obveza za relevantne gospodarske subjekte da moraju poduzeti korektivne mjere kako bi uskladili proizvod kada smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvod nije u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Unije o usklađivanju. Također, u skladu sa sektorskim zakonodavstvom usklađenim s modelom članka R31. Odluke br. 768/2008/EZ gospodarski subjekt mora osigurati poduzimanje svih odgovarajućih korektivnih mjera u vezi s predmetnim proizvodima koje je stavio na raspolaganje na tržištu Europske unije.

⁽¹⁰³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹⁰⁴⁾ Pravna osnova za takvu vrstu uzajamne pomoći utvrđena je člankom 24. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽¹⁰⁵⁾ Članak 19. stavak 3. Uredbe (EZ) br. 765/2008; sektorsko zakonodavstvo u skladu s modelom članka R31. stavka 4. Odluke br. 768/2008/EZ.

⁽¹⁰⁶⁾ Time se ne dovodi u pitanje mogućnost donošenja paralelnih mjera u odnosu na distributere koji se nalaze u njihovoj državi kako bi se omogućilo bavljenje poslovnim subjektima koji se fizički nalaze na njihovu državnom području.

⁽¹⁰⁷⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/icsms/>.

⁽¹⁰⁸⁾ U skladu s člankom 12. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda i člankom 22. Uredbe (EZ) br. 765/2008 te prema zaštitnom postupku Unije u sektorskom zakonodavstvu ili odredbama koje su u skladu s modelom članka R31. stavaka 6. i 8. Odluke br. 768/2008/EZ.

Komisija olakšava tu suradnju pružanjem popisa kontakta nadležnih tijela država članica u slučaju potrebe za prekograničnom suradnjom ⁽¹⁰⁹⁾.

5.1.3. *Ako se gospodarski subjekt nalazi izvan Europske unije*

Ako se gospodarski subjekt nalazi izvan Europske unije, nadležna tijela države članice imaju mogućnosti provedbe određenih mjera protiv takvih subjekata. Ti gospodarski subjekti moraju biti svjesni da proizvodi koje nude potrošačima Europske unije za prodaju na internetu moraju biti u skladu sa zahtjevima Europske unije. Također moraju znati svoje obveze te se od njih mora tražiti da usklade svoje proizvode. Po potrebi, države članice mogu blokirati internetske stranice koje nude opasne i neusklađene proizvode. Posebice, točkama (d) i (e) članka 8. stavka 1. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda državama članicama dopušta se da poduzmu određene mjere u ovom smislu. Također, u skladu s člankom 16. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 765/2008, tijela za nadzor tržišta mogu poduzeti mjere koje su nužne kako bi se proizvodi povukli, zabranili ili ograničili na tržištu.

Suradnja s tijelima u drugom području nadležnosti može omogućiti alate za ovakve slučajeve. Stoga se države članice potiče na suradnju s nadležnim tijelima trećih zemalja. Države članice potiče se na informiranje Komisije o takvim primjerima suradnje. To je važno posebice kada je riječ o situacijama u kojima je potreban koordinirani pristup na razini Europske unije te kako bi se olakšala suradnja u istragama koje su povezane sa sigurnošću i usklađenošću proizvoda u ponudi na internetu potrošačima i drugim krajnjim korisnicima u Europskoj uniji. U obavijesti o opasnim proizvodima koje se prenose putem sustava brzog uzbunjivanja, države članice moraju naznačiti je li proizvod prodan na internetu iz treće zemlje te putem koje internetske trgovine ili internetske platforme.

Poseban okvir za međunarodnu suradnju po pitanjima sigurnosti proizvoda već postoji u obliku sustava RAPEX-Kina koji je utemeljen između službi Europske komisije i Kineske opće uprave za nadzor kakvoće, inspekciju i karantene (AQSIQ) ⁽¹¹⁰⁾.

Kada proizvodi koji se nude za prodaju na internetu ulaze iz trećih zemalja u Europsku uniju, suradnja između tijela za nadzor tržišta i carine treba postojati kako bi se pošiljke proizvoda na granicama kontrolirale i zaustavljale ⁽¹¹¹⁾ ⁽¹¹²⁾. To je ključno kada pošiljka stiže izravno izvan Europske unije kupcu u Europskoj uniji i kada ne postoji gospodarski subjekt u Europskoj uniji.

5.2. **Korektivne mjere povezane s proizvodima koji se prodaju na internetu**

Kada se proizvodi nude za prodaju na internetu, nacionalnim pravom u nekim se slučajevima može dopustiti tijelima za nadzor tržišta da zatraže korektivne mjere od pružatelja usluga internetskog posredovanja (na primjer, pružatelja usluga poslužitelja poput internetskih platformi) kako bi uklonili informacije o neusklađenim ili nesigurnim proizvodima sa svoje internetske stranice ili ograničili pristup takvim informacijama. To uključuje i slučajeve kada se prodavatelji nalaze izvan Europske unije. To se zove postupak obavješćivanja i djelovanja ⁽¹¹³⁾.

Iako se u Direktivi o elektroničkoj trgovini taj postupak ne definira kao takav, ovo može predstavljati temelj za definiciju u pogledu uvjeta za izuzeće od odgovornosti definiranih člankom 14. stavkom 1. te Direktive u vezi sa znanjem

⁽¹⁰⁹⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12802/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12803/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm

⁽¹¹⁰⁾ RAPEX-Kina omogućava redoviti i brzi prijenos podataka o opasnim neprehrambenim proizvodima između Europske unije i uprave za sigurnost proizvoda Kine. Komisija daje kineskim nadležnim tijelima informacije o opasnim proizvodima s podrijetlom u Kini koje su prijavile države članice putem sustava za brzo uzbunjivanje za neprehrambene opasne proizvode (RAPEX). Kineska nadležna tijela istražuju te obavijesti i kada je moguće, donose mjere kojima se može spriječiti ili ograničiti daljnji izvoz tih proizvoda u Europsku uniju.

⁽¹¹¹⁾ Članak 27. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁽¹¹²⁾ Daljnje informacije o suradnji s carinom mogu se pronaći u Obavijesti Komisije C(2016) 1958 final, „Plavi vodič” o provedbi pravila EU-a za proizvode 2016., te u Smjernicama za kontrole uvoza u području sigurnosti i sukladnosti proizvoda, koje su dostupne na poveznici http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/info_docs/customs/product_safety/guidelines_en.pdf

⁽¹¹³⁾ Vidjeti Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija „Internetske platforme i jedinstveno digitalno tržište, Mogućnosti i izazovi za Europu” od 25.5.2016., COM(2016) 288, dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288>

i svijesti te naknadnim uklanjanjem ili onemogućavanjem pristupa informacijama. Tijela za nadzor tržišta moraju imati ovlasti i resurse kako bi koristili postupak obavješćivanja i djelovanja izravno i kako bi ostvarili suradnju s nacionalnim tijelima koja su nadležna za provedbu Direktive o elektroničkoj trgovini ⁽¹¹⁴⁾.

Ako posrednik želi iskoristiti izuzeće od odgovornosti definirano člankom 14. stavkom 1. Direktive o elektroničkoj trgovini, predmetni internetski posrednik mora djelovati brzo te ukloniti nezakonite informacije ili im onemogućiti pristup nakon obavijesti o, primjerice, nesigurnom ili neusklađenom proizvodu ⁽¹¹⁵⁾. U te svrhe tijela koja dostavljaju obavijest moraju dati dovoljno informacija kako bi pružatelji usluga posredovanja mogli razumno identificirati predmetne nezakonite informacije.

Također, iako se člankom 15. stavkom 1. Direktive o elektroničkoj trgovini zabranjuje nametanje opće obveze praćenja ili traženja činjenica, istim člankom određuje se da države članice mogu nametnuti posrednicima obvezu informiranja nadležnih tijela o poduzetim nezakonitim radnjama ili informacijama koje su dobivene od primatelja usluga. Posrednici također mogu biti obvezni prosljediti informacije nadležnim tijelima na zahtjev, što omogućava identifikaciju primatelja njihovih usluga s kojima imaju ugovore o pohranjivanju.

Kako bi se posrednicima pomoglo u učinkovitoj reakciji i uklanjanju podataka o ponudi nesigurnih i neusklađenih proizvoda s internetske stranice, nadležnim tijelima država članica preporučuje se da ostvare kontakt i omoguće brzu razmjenu informacija s ključnim posrednicima koji pružaju usluge poslužitelja za proizvode koji se prodaju na internetu.

Uz svaki postupak obavješćivanja i djelovanja koji postoji u skladu s nacionalnim pravom, neka tijela EU-a za nadzor tržišta mogu blokirati i ukinuti određene internetske stranice na temelju svojih nacionalnih zakonodavnih okvira.

U odnosu na posebna svojstva upravljanja sigurnošću proizvoda u elektroničkoj trgovini, potrebno je napomenuti da se pri internetskoj kupnji mogu lako identificirati potrošači i drugi krajnji korisnici s obzirom da su njihovi podaci za kontakt dostupni tijekom internetske kupnje, što je od prednosti. To znači da relevantni gospodarski subjekti mogu učinkovitije pristupiti potrošačima u slučaju kada je potrebna korektivna mjera poput povlačenja proizvoda ⁽¹¹⁶⁾.

DIO C PODIZANJE RAZINE SVIJESTI MEĐU POTROŠAČIMA I POSLOVNIM SUBJEKTIMA O SIGURNOSTI I USKLAĐENOSTI PROIZVODA KOJI SE PRODAJU NA INTERNETU

U ovom dijelu nadležnim tijelima država članica daju se najbolji primjeri prakse u vezi s podizanjem razine svijesti potrošača i poslovnih subjekata o izazovima koje predstavljaju opasni i neusklađeni proizvodi u prodaji na internetu.

1. Podizanje razine svijesti među potrošačima

Jedan je način da se spriječi izlaganje potrošača zdravstvenim, sigurnosnim i drugim rizicima od proizvoda kupljenih na internetu podignuti razinu svijesti o izazovima kupnje na internetu te ih osnažiti da donose utemeljene odluke.

Nadležna tijela savjetuju se da unaprijede zaštitu potrošača provodeći aktivnosti nadzora i provedbe te komunikacijske aktivnosti s potrošačima.

Nadležna tijela mogu razviti alate za informiranje i komunikaciju s potrošačima pretpostavljajući da potrošači općenito očekuju da su proizvodi koje kupuju na internetu sigurni i u skladu s relevantnim propisima. Potrošači ne vide uvijek moguće rizike kupovine na internetu ⁽¹¹⁷⁾.

Ovo se poglavlje odnosi na dva aspekta koja su važna kada je riječ podizanju razine svijesti potrošača: što potrošači moraju znati i kako nadležna tijela država članica mogu informirati potrošače. Ti se prijedlozi mogu koristiti u mogućim informativnim kampanjama usmjerenima na potrošače.

⁽¹¹⁴⁾ Daljnji detalji u vezi s obvezama definirani su u Radnom dokumentu službi Komisije „Internetske usluge, uključujući elektroničku trgovinu, na jedinstvenom tržištu”, str. 30., http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/communication2012/SEC2011_1641_en.pdf

⁽¹¹⁵⁾ „Obavijesti o navodnim nezakonitim radnjama nisu dovoljno precizne (ali) takva obavijest predstavlja faktor koji nacionalni sud mora uzeti u obzir u smislu informacija prenesenih subjektu te kada je potonji zaista bio svjestan činjenica ili okolnosti na temelju kojih je gospodarski subjekt trebao identificirati nezakonitost” - predmet C-324/09 L'Oréal SA i drugi protiv eBay International AG i drugi, točka 122.

⁽¹¹⁶⁾ Zahtjevi za zaštitu podataka moraju se uzeti u obzir.

⁽¹¹⁷⁾ Vidjeti, na primjer: Stajalište potrošača u vezi sa sigurnošću proizvoda koji su kupljeni na internetu, NVWA, 2016, izvješće iz OECD (2016.), „Sigurnost internetskog proizvoda: Trendovi i izazovi”, OECD Digitalne gospodarske novine, br. 261, OECD izdanje, Pariz. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5j1nb5q93jlt-en>.

1.1. Što je potrošačima korisno znati?

Ako se promatra sigurnost i usklađenost proizvoda, nadležna tijela država članica mogu poduzeti mjere kako bi potrošači bili informirani barem o osnovnim aspektima prodaje potrošačkih proizvoda na internetu:

- potrošački su proizvodi (u internetskim i tradicionalnim trgovinama) podložni velikom rasponu pravnih zahtjeva kojima se osigurava da proizvodi ne predstavljaju zdravstveni, sigurnosni ili neki drugi rizik za potrošače,
- kada kupuju na internetu, potrošače treba poticati da provjere dostupnost traženih informacija o proizvodu poput upozorenja ili informacija o podrijetlu proizvoda (adresa i podaci za kontakt proizvođača i, ako je primjenjivo, uvoznika) ⁽¹¹⁸⁾,
- u okviru svoje nadležnosti tijela za nadzor tržišta u državama članicama Europske unije odgovorna su za nadzor tržišta kako bi se osiguralo da su ponuđeni proizvodi sigurni i u skladu s primjenjivim zahtjevima,
- kako bi spriječili rizik od kupnje nesigurnih proizvoda na internetu, potrošači mogu:
  - provjeriti na internetskoj stranici RAPEX-a ⁽¹¹⁹⁾ ili na portalu Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) ⁽¹²⁰⁾ je li proizvod koji žele kupiti podložan mjerama ograničavanja kao što je povlačenje ili nalazi li se na bilo kojem drugom nacionalnom popisu povučениh proizvoda,
  - provjeriti informacije internetskog prodavatelja u odnosu na informacije s internetske stranice proizvođača ⁽¹²¹⁾,
  - stupiti u kontakt s prodavateljem ili internetskom stranicom i pokušati saznati je li proizvod u skladu s relevantnim zahtjevima Europske unije,
- potrošači bi trebali biti informirani o mogućim alatima putem kojih se mogu uložiti pritužbe te nadležnim tijelima prijaviti sigurnosni problemi i drugi problemi neusklađenosti proizvoda kupljenih na internetu. Također bi trebali biti informirani o svojim potrošačkim pravima kada se proizvod povlači.

Daljnje detaljne informacije za pojedini sektor mogu biti dostupne za pojedinu kategoriju proizvoda u kojoj su ozbiljni rizici, nesreće i ozljede češći ⁽¹²²⁾.

1.2. Kako države članice mogu informirati potrošače o aspektima sigurnosti proizvoda koji se moraju uzeti u obzir pri kupnji na internetu?

U ovom se dijelu opisuju alati za informiranje potrošača i najbolji primjeri prakse koje su već koristile neke države članice kako bi potrošačima pružile informacije o sigurnosti proizvoda na internetu.

1.2.1. Internetske stranice nadležnih tijela

Internetske stranice nadležnih tijela mogu sadržavati precizne i ažurirane informacije o zakonima o sigurnosti proizvoda te pravima potrošača i pravima i obvezama gospodarskih subjekata. Te internetske stranice osiguravaju prostor u kojem potrošači mogu uložiti pritužbe u vezi sa sigurnošću i/ili neusklađenošću proizvoda koji se prodaje na internetu.

⁽¹¹⁸⁾ Vidjeti i smjernice Komisije o provedbi/primjeni Direktive 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi od 25. svibnja 2016. SWD(2016) 163 final, dostupno na poveznici http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_en.pdf, a posebno stranicu 75. o sigurnosnim oznakama za određeni proizvod. Vidjeti i članak 11. stavak 2. Direktive 2009/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o sigurnosti igraćaka (SL L 170, 30.6.2009., str. 1.).

⁽¹¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.search

⁽¹²⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽¹²¹⁾ Internetski prodavatelji i proizvođači nisu uvijek isti subjekt. Internetski prodavatelji mogu kupiti robu od proizvođača i prodavati je na određenim internetskim stranicama (ili putem posrednika/pružatelja usluga poslužitelja). Međutim, moguće je da je proizvođač onaj koji proizvodi i prodaje vlastite proizvode u vlastitoj internetskoj trgovini.

⁽¹²²⁾ Vidjeti na primjer: <http://www.electricalsafetyfirst.org.uk/mediafile/100129855/Buying-Electrical-Goods-Online-A5-Leaflet-2014.pdf>

1.2.2. Korištenje medija i kampanja za podizanje razine svijesti

Nadležna tijela mogu koristiti medije i internet kako bi potrošačima prenijela ključne poruke. Mediji koji se koriste za prenošenje poruka široj publici mogu uključivati poznate televizijske programe, specijalizirane internetske stranice, tiskovine uključujući časopise za potrošače.

Često kada problemi u vezi sa sigurnošću proizvoda dospiju na naslovnice, nadležna tijela kontaktira tisak zbog komentara i intervjua. To može predstavljati priliku da nadležna tijela naglase ključne probleme potrošača kod kupnje proizvoda na internetu ⁽¹²³⁾.

Nadležna tijela potiče se na pokretanje kampanja o podizanju razine svijesti uključujući kampanje na društvenim mrežama koje naglašavaju sigurnost i usklađenost proizvoda koji se prodaju na internetu. Nadležna tijela mogu uključiti i informacije o aspektima koji se trebaju uzeti u obzir pri sigurnoj kupnji na internetu.

1.2.3. Sustavi za pritužbe potrošača

Sustavi za pritužbe potrošača važni su za tijela za nadzor tržišta s obzirom na to da naglašavaju opasne i neusklađene proizvode te brige i potrebe potrošača ⁽¹²⁴⁾. Pritužbe su dobar izvor informacija za planiranje nadzora i aktivnosti u vezi s informiranjem potrošača. Nacionalna tijela mogu potrošačima dati jasne informacije o a) vremenu kada se treba podnijeti pritužba, b) načinu podnošenja pritužbe i c) tijelu koje je odgovorno za rješavanje pritužbe.

Države članice mogu osigurati da je sustav za pritužbe potrošača na internetu dostupan za opasne i neusklađene proizvode koji se prodaju na internetu uzimajući u obzir Preporuku Komisije za korištenje metodologije za klasifikaciju i prijavu pritužbi i upita od potrošača u Europskoj uniji ⁽¹²⁵⁾.

2. Podizanje razine svijesti poslovnih subjekata

Iako gospodarski subjekt snosi odgovornost usklađivanja s propisima Europske unije, podizanje razine svijesti poslovnih subjekata o zahtjevima koje moraju zadovoljiti pomaže da sigurni i usklađeni proizvodi dođu do potrošača. Dostupnost informacija o primjenjivim propisima općenito doprinosi prisutnosti sigurnijih proizvoda na tržištu s obzirom da utječe na i unapređuje postupke usklađivanja gospodarskog subjekta. Usklađen profil nudi gospodarskom subjektu mnoge prednosti: doprinosi učinkovitom korištenju resursa, pomaže ostvariti uštedu na korektivnim mjerama te izbjeći lošu reputaciju.

Podizanje razine svijesti poslovnog subjekta obično počinje kada dobije pristup temeljnim informacijama o primjenjivim zahtjevima i o tome kako udovoljiti zahtjevima. Radi veće učinkovitosti, informacije se mogu dati za pojedini sektor ili proizvode. U tom smislu, klasične informativne kampanje, seminari o sigurnosti i usklađenosti itd. mogu se prilagoditi internetskom okruženju ⁽¹²⁶⁾.

Još jedan način podizanja razine svijesti poslovnih subjekata jest putem posebnih smjernica koje su im namijenjene. U tim se smjericama naglašavaju sve korisne informacije o prodaji sigurnih i usklađenih proizvoda u određenom prostoru, informacije o zahtjevima koji se trebaju ispuniti i odgovornosti koju snosi internetski subjekt. Također mogu uključivati i kazne i sankcije za internetske subjekte u slučaju kršenja primjenjivog zakonodavstva ⁽¹²⁷⁾.

⁽¹²³⁾ Praksa država članica o korištenju medija za informiranje potrošača, opisana u studiji slučaja br. 12 Studije o dobroj praksi aktivnosti nadzora tržišta neprehrambenih proizvoda koji se prodaju na internetu <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁴⁾ Praksa države članice: Slučaj 9 „Studije o dobrim primjerima prakse nadzora tržišta neprehrambenih potrošačkih proizvoda koji se prodaju na internetu” - <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁵⁾ C(2010)3021 http://ec.europa.eu/consumers/archive/strategy/docs/consumer-complaint-recommendation_en.pdf

⁽¹²⁶⁾ Praksa države članice: Slučaj 16 „Studije o dobrim primjerima prakse nadzora tržišta neprehrambenih potrošačkih proizvoda koji se prodaju na internetu” - <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁷⁾ Praksa: Slučaj 17 „Studije o dobrim primjerima prakse nadzora tržišta neprehrambenih potrošačkih proizvoda koji se prodaju na internetu” - <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> i <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

S obzirom na to da potrošački proizvodi dostupni na tržištu Europske unije dolaze i iz država izvan Europske unije, važno je komunicirati s poslovnim subjektima koji posluju u inozemstvu, na primjer s internetskim trgovinama izvan Europske unije. Jedna od mjera može biti to da su informacije koje se odnose na gospodarske subjekte u Europskoj uniji dostupne i da se promiču gospodarskim subjektima izvan Europske unije, na primjer na sajmovima ili u relevantnim gospodarskim komorama, na trgovačkim promocijama, u informacijskim centrima i lokalnim tijelima koja mogu informirati gospodarske subjekte u trećim zemljama.

Suradnja s internetskim platformama može pomoći u distribuciji/prenošenju važnih informacija poslovnim subjektima koji nude potrošačke proizvode na svojim platformama potrošačima iz EU-a.

Štoviše, koordinirani ili organizirani seminari na razini Europske unije mogu se održavati u ključnim partnerskim zemljama u suradnji s lokalnim nadležnim tijelima kako bi se osigurao bolji protok informacija do odgovarajućih društava. Posebne obuke za uvoznike također mogu biti korisne.

Pokretanje postupka
(Predmet M.8222 – Knorr-Bremse/Haldex)
(Tekst značajan za EGP)
(2017/C 250/02)

Dana 24. srpnja 2017. Komisija je odlučila pokrenuti postupak u navedenom predmetu nakon što je utvrdila da prijavljena koncentracija potiče ozbiljne sumnje povezane sa svojom sukladnosti s unutarnjim tržištem. Pokretanjem postupka otvara se druga faza istrage povezane s prijavljenom koncentracijom kojom se ne dovodi u pitanje konačna odluka o predmetu. Odluka se temelji na članku 6. stavku 1. točki (c) Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 ⁽¹⁾.

Komisija poziva zainteresirane treće osobe da joj podnesu očitovanja o predloženoj koncentraciji.

Kako bi Komisija za vrijeme postupka u potpunosti uzela u obzir očitovanja, treba ih dostaviti Komisiji najkasnije 15 dana od datuma ove objave. Očitovanja se mogu poslati Komisiji telefaksom (+32 22964301), porukom e-pošte na COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu ili poštom, pri čemu je potrebno naznačiti referentni broj M.8222 – Knorr-Bremse/Haldex, na sljedeću adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ SL L 24, 29.1.2004., str. 1. („Uredba o koncentracijama”).

Neprotivljenje prijavljenoj koncentraciji
(Predmet M.8258 – Advent International/Morpho)
(Tekst značajan za EGP)
(2017/C 250/03)

Dana 19. travnja 2017. Komisija je donijela odluku da se ne protivi prethodno spomenutoj prijavljenoj koncentraciji te je ocijenila da je ona sukladna s unutarnjim tržištem. Odluka se temelji na članku 6. stavku 1. točki (b), u vezi s člankom 6. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 ⁽¹⁾. Puni tekst odluke dostupan je samo na engleskom jeziku, a objavit će se nakon što se iz njega uklone sve moguće poslovne tajne. Odluka će biti dostupna:

- na internetskoj stranici Komisije posvećenoj tržišnom natjecanju, u odjeljku za koncentracije (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Odluke o spajanju mogu se pretraživati na različite načine, među ostalim po trgovačkom društvu, broju predmeta, datumu i sektoru,
- u elektroničkom obliku na internetskoj stranici EUR-Lexa (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=hr>) pod brojem dokumenta 32017M8258. EUR-Lex omogućuje mrežni pristup europskom zakonodavstvu.

⁽¹⁾ SL L 24, 29.1.2004., str. 1.

Neprotivljenje prijavljenoj koncentraciji**(Predmet M.8498 – Toray/Mitsui/Soda)****(Tekst značajan za EGP)**

(2017/C 250/04)

Dana 24. srpnja 2017. Komisija je donijela odluku da se ne protivi prethodno spomenutoj prijavljenoj koncentraciji te je ocijenila da je ona sukladna s unutarnjim tržištem. Odluka se temelji na članku 6. stavku 1. točki (b) Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 ⁽¹⁾. Puni tekst odluke dostupan je samo na engleskom jeziku, a objavit će se nakon što se iz njega uklone sve moguće poslovne tajne. Odluka će biti dostupna:

- na internetskoj stranici Komisije posvećenoj tržišnom natjecanju, u odjeljku za koncentracije (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Odluke o spajanju mogu se pretraživati na različite načine, među ostalim po trgovačkom društvu, broju predmeta, datumu i sektoru,
- u elektroničkom obliku na internetskoj stranici EUR-Lexa (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=hr>) pod brojem dokumenta 32017M8498. EUR-Lex omogućuje mrežni pristup europskom zakonodavstvu.

⁽¹⁾ SL L 24, 29.1.2004., str. 1.

IV.

(Obavijesti)

OBAVIJESTI INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

EUROPSKA KOMISIJA

Tečajna lista eura ⁽¹⁾

31. srpnja 2017.

(2017/C 250/05)

1 euro =

Valuta	Tečaj	Valuta	Tečaj		
USD	američki dolar	1,1727	CAD	kanadski dolar	1,4625
JPY	japanski jen	129,70	HKD	hongkonški dolar	9,1598
DKK	danska kruna	7,4364	NZD	novozelandski dolar	1,5672
GBP	funta sterlinga	0,89420	SGD	singapurski dolar	1,5918
SEK	švedska kruna	9,5423	KRW	južnokorejski von	1 315,97
CHF	švicarski franak	1,1359	ZAR	južnoafrički rand	15,3716
ISK	islandska kruna		CNY	kineski renminbi-juan	7,8896
NOK	norveška kruna	9,3050	HRK	hrvatska kuna	7,4110
BGN	bugarski lev	1,9558	IDR	indonezijska rupija	15 625,05
CZK	češka kruna	26,079	MYR	malezijski ringit	5,0209
HUF	mađarska forinta	304,62	PHP	filipinski pezo	59,197
PLN	poljski zlot	4,2493	RUB	ruski rubalj	70,4643
RON	rumunjski novi leu	4,5590	THB	tajlandski baht	39,051
TRY	turska lira	4,1314	BRL	brazilski real	3,6764
AUD	australski dolar	1,4713	MXN	meksički pezo	20,8620
			INR	indijska rupija	75,2708

⁽¹⁾ Izvor: referentna tečajna lista koju objavljuje ESB.

V.

(Objave)

POSTUPCI U VEZI S PROVEDBOM POLITIKE TRŽIŠNOG NATJECANJA

EUROPSKA KOMISIJA

Prethodna prijava koncentracije

(Predmet M.8566 – Moog Singapore/SIAEC/JV)

Predmet primjeren za primjenu pojednostavnjenog postupka

(Tekst značajan za EGP)

(2017/C 250/06)

1. Komisija je 24. srpnja 2017. zaprimila prijavu predložene koncentracije u skladu s člankom 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004⁽¹⁾ kojom poduzetnici Singapore Airlines Engineering Company Limited („SIAEC”, Singapur), društvo kći poduzetnika Singapore Airlines Limited („SIA”, Singapur), i Moog Singapore Pte Ltd („MSPL”, Singapur), pod krajnjom kontrolom poduzetnika Moog Inc. („Moog”, SAD), kupnjom udjela u novoosnovanom društvu koje čini zajednički pothvat stječu, u smislu članka 3. stavka 4. Uredbe o koncentracijama, zajedničku kontrolu nad novoosnovanim zajedničkim pothvatom („JV”).

2. Poslovne su djelatnosti predmetnih poduzetnika sljedeće:

- SIA: prijevoz putnika i tereta, pružanje inženjerskih usluga povezanih sa zračnim prijevozom i usluga terminala u zračnim lukama,
- SIAEC: pružanje usluga održavanja, popravka i remonta za zrakoplovno-svemirski sektor,
- Moog: dizajn, proizvodnja i prodaja proizvoda i sustava za preciznu kontrolu kretanja za zrakoplovno-svemirski, obrambeni, industrijski, energetske, pomorski i zdravstveni sektor,
- MSPL: pružanje usluga održavanja, popravka i remonta,
- JV: pružanje usluga održavanja, popravka i remonta za proizvode poduzetnika Moog.

3. Preliminarnim ispitivanjem Komisija je ocijenila da bi prijavljena transakcija mogla biti obuhvaćena područjem primjene Uredbe o koncentracijama. Međutim konačna odluka još nije donesena. U skladu s Obavijesti Komisije o pojednostavnjenom postupku za postupanje s određenim koncentracijama prema Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004⁽²⁾ treba napomenuti da je ovaj predmet primjeren za primjenu postupka iz Obavijesti.

4. Komisija poziva zainteresirane treće osobe da joj podnesu moguća očitovanja o predloženoj koncentraciji.

Očitovanja se Komisiji moraju dostaviti najkasnije u roku od 10 dana od datuma ove objave. Očitovanja se, uz naznaku referentnog broja M.8566 – Moog Singapore/SIAEC/JV, Komisiji mogu poslati telefaksom (+32 22964301), e-poštom na adresu COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu ili poštom na sljedeću adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ SL L 24, 29.1.2004., str. 1. („Uredba o koncentracijama”).

⁽²⁾ SL C 366, 14.12.2013., str. 5.

DRUGI AKTI

EUROPSKA KOMISIJA

Objava zahtjeva za izmjenu u skladu s člankom 50. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode

(2017/C 250/07)

Ova je objava temelj za podnošenje prigovora na zahtjev u skladu s člankom 51. Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾.

ZAHTJEV ZA ODOBRENJE IZMJENE SPECIFIKACIJE KOJA NIJE MANJA ZA PROIZVOD ZAŠTIĆENE OZNAKE IZVORNOSTI ILI ZAŠTIĆENE OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA

Zahtjev za odobrenje izmjene u skladu s člankom 53. stavkom 2. prvim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012

„TERNASCO DE ARAGÓN”

EU br.: PGI-ES-02149 – 29.6.2016.

ZOI ( ) ZOZP (X)

1. Skupina koja podnosi zahtjev i legitimni interes

Naziv: Regulatorno vijeće zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla „Ternasco de Aragón”

Adresa: Mercazaragoza, Edificio Centrorigen

Ctra. Cogullada s/n

50014 Zaragoza

ŠPANJOLSKA

Tel. +34 976470813

E-pošta: info@ternascodearagon.es

Skupina koja podnosi zahtjev zastupa zajedničke interese proizvođača „Ternasco de Aragón” i smatra se legitimnom zainteresiranom stranom za podnošenje zahtjeva za izmjenu specifikacije zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla „Ternasco de Aragón”, a odgovorna je i za njezinu zaštitu.

2. Država članica ili treća zemlja

Španjolska

3. Rubrika specifikacije proizvoda na koju se primjenjuje izmjena

- Naziv proizvoda
- Opis proizvoda
- Zemljopisno područje
- Dokaz o podrijetlu
- Metoda proizvodnje
- Povezanost
- Označivanje
- Ostalo (navesti).

⁽¹⁾ SL L 343, 14.12.2012., str. 1.

4. Vrsta izmjene

- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a koja se ne može smatrati manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012.
- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a za koji nije objavljen jedinstveni dokument (ili istovrijedan dokument), koja se ne može smatrati manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012.

5. Izmjene

5.1. Opis proizvoda

Zahtjevi (točka B 2):

Trenutačni tekst specifikacije:

„2. „Ternasco de Aragón” mora ispunjavati sljedeće preduvjete:

- mora potjecati od janjadi bez obzira na spol (nekastriranih mužjaka i ženki);
- starost janjadi kod klanja iznosi 70 do 90 dana;
- janjad se mora držati u staji i hraniti majčinim mlijekom; ta se ishrana nadopunjuje „ad libitum” žitnom slamom i koncentriranom hranom dopuštenom u skladu s važećim zakonodavstvom. Razdoblje dojenja mora trajati najmanje 50 dana;
- nakon odbijanja od mlijeka ishrana se sastoji od žitne slame i dostupne koncentrirane hrane prema želji;
- zabranjena je upotreba tvari koje mogu ometati normalni rast i razvoj životinja.”

Izmjena koju je potrebno uvesti:

„2. „Ternasco de Aragón” mora ispunjavati sljedeće preduvjete:

- mora potjecati od janjadi bez obzira na spol (nekastriranih mužjaka i ženki);
- janjad se mora držati u staji i hraniti majčinim mlijekom; ta se ishrana nadopunjuje „ad libitum” žitnom slamom i koncentriranom hranom dopuštenom važećim zakonodavstvom. Razdoblje dojenja mora trajati najmanje 40 dana;
- nakon odbijanja od mlijeka ishrana se sastoji od žitne slame i dostupne koncentrirane hrane prema želji;
- zabranjena je upotreba tvari koje mogu ometati normalni rast i razvoj životinja.”

Razlozi za izmjenu navedeni u opisu proizvoda:

- Starost janjadi u trenutku klanja

Budući da se poštovanje parametara kvalitete utvrđenih u specifikaciji jamči pojedinačnim pregledom trupova, predlaže se brisanje ograničenja u pogledu starosti kod klanja.

Kvaliteta trupa, mesa i slanine ovisi o brojnim čimbenicima; međutim, s obzirom na mladu dob tih životinja i sustav tradicionalne proizvodnje, taj je broj čimbenika smanjen (Sañudo et al., 2013.).

Kriteriji upotrebljavani za definiranje kvalitete trupa ponajprije su prekrivenost masnim tkivom, masa, boja i konformacija. Ti se parametri upotrebljavaju za ocjenu trupova „Ternasco de Aragón”.

Upotreba tih kriterija za ocjenu trupova ima niz prednosti, među kojima se ističe veća lakoća u njihovu odabiru te se njome potiče zajamčena ujednačenost proizvoda.

U studiji Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zaragoza provedenoj 2014. zaključuje se da „ako masa trupa iznosi između 8,0 i 12,5 kg, kvaliteta mesa u skladu s parametrima utvrđenima u specifikaciji ne ovisi o starosti životinje”.

U tom pogledu zaključci studije upućuju na to da ne postoje znatne razlike u pogledu sočnosti, svjetline (L*) i tvrdoće mesa između serije životinja zaklanih u starosti od 70 dana života i serije životinja zaklanih u starosti od 100 dana.

Tehničari nadzornog tijela mogli su uzeti na znanje studiju, ali i ispitati sve trupove upotrijebljene u okviru studije te za svaku seriju provjeriti odgovaraju li trupovi uzorka čija je masa hladnog trupa bila veća od 8 kg zahtjevima specifikacije u pogledu konformacije i prekrivenosti masnim tkivom. Konačno, za sve je trupove proglašeno da ispunjavaju sve zahtjeve u pogledu kvalitete trupova i mesa potrebne kako bi uživali zaštitu zajamčenu zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla.

Zahvaljujući sustavu proizvodnje koji se uobičajeno upotrebljava za ZOZP, omogućuje se dobivanje trupova mase između 8 i 12,5 kg, izvrsne konformacije, blijedoružičaste boje mesa te idealnog stupnja prožetosti tkiva mastima i prekrivenosti masnim tkivom. Masa trupa izrazito je zanimljiv parametar koji je, kao i čimbenik ranog dozrijevanja tih životinja, povezan s prekrivenošću masnim tkivom, bojom i konformacijom te izravno utječe na kvalitetu trupa. U točki (F) Povezanost sa zemljopisnom sredinom, točka 3. „Metode proizvodnje”. Taj dio sadržava doslovni opis, prema kojem „[...] ali njihova najvažnija značajka leži u njihovom ranom rastu, a taj čimbenik ima znatan učinak na kvalitetu janjetine „Ternasco” jer se većina masnog tkiva ranije razvija. [...] Taj dokazani rani rast autentični je čimbenik razlikovanja u odnosu na druge pasmine.”

Osim već navedenog, potrebno je navesti da postupak certifikacije trupova u svrhu dobivanja ZOZP-a podrazumijeva ispitivanje svakog pojedinačnog trupa. Ako masa trupa nije unutar raspona utvrđenog u specifikaciji, trup se automatski odbija. U pogledu trupova mase između 8 i 12,5 kg, provodi se ispitivanje njihova općeg izgleda te se, ako rezultat bude dobar, ocjenjuje stupanj masnog udjela. Rani rast životinja navedenih pasmina takav je da višak masnog tkiva utječe na starost i masu kod klanja, osobito u ženki. U pogledu mužjaka čimbenik mase ima prednost nad prekrivenosti masnim tkivom.

Životinje koje se ne razvijaju pravilno mogu se pronaći u rasponu mase, ali ne i u rasponu dobi, što se odražava u izgledu trupa. Te životinje najčešće neće biti certificirane zbog drugih čimbenika kao što su: nepostojanje masti, loša konformacija, boja mesa (pretjerano crvena ili žućkasta), tekstura mesa (koje tijekom dozrijevanja nije postiglo potrebnu pH-vrijednost), pretjerana veličina testisa u mužjaka ili debljina trbušne stijenke jednaka srednjoj vrijednosti u ženki.

Kako bi se provjerilo u kojoj mjeri kontrola kvalitete mesa omogućuje osiguranje svojstava proizvoda, tehnička ekipa nadzornog i certifikacijskog tijela ZOZP-a provela je analizu na temelju podataka iz 2015.

Tehnička ekipa radila je s podacima o pojedinačnoj potpunoj sljedivosti (od podrijetla do klasifikacije) 4 937 janjaca zaklanih u Mercazaragozi iz 386 uzgajališta (45,89 % od ukupnog broja gospodarstava za uzgoj i proizvodnju ZOZP-a).

Od tih 386 gospodarstava odabrano je njih 33, koji su bili predmet kontrole rođenih životinja. Datumi rođenja unakrsno su uspoređeni s podacima o klasifikaciji i masi.

Analizirani su potpuni podaci o trupovima 897 janjaca, čime su dobiveni sljedeći rezultati: 893 trupa (99,55 %) u trenutku klanja odgovarala su starosnoj kategoriji životinje i masi trupa; dva trupa (0,22 %) imala su prikladnu masu i značajke, ali životinja je kod klanja bila starija od 100 dana; preostala dva trupa (0,22 %) bila su teža od 12,5 kg i među ostalim su pripadala životinjama starijima od 100 dana.

Prema tome, može se zaključiti da janjad čiji se trupovi nalaze unutar raspona mase predviđenog specifikacijom ispunjavaju sve zahtjeve u pogledu kvalitete ZOZP-a neovisno o starosti životinje kod klanja.

Ta izmjena ne podrazumijeva izmjenu u sustavu proizvodnje, kojim se jamči rani tov te nema nikakav učinak na postupak dobivanja proizvoda (klanje, rashlađivanje i čuvanje). Drugim riječima, ne sprječava dobivanje trupa utvrđenog u opisu povezanosti: „... prikladni sastav tkiva, u kojemu nema previše košanog tkiva; potkožno i međumišićno masno tkivo ispravno je razvijeno, što omogućuje početak razvoja međumišićnog adipoznog tkiva”. Kontroliranjem mase trupova, konformacije, boje i pokrivenosti masnim tkivom može se zajamčiti kvaliteta trupova ZOZP-a „Ternasco de Aragón”, a time se i kontrola koja se provodi uzorkovanjem starosti kod klanja može zamijeniti pojedinačnom klasifikacijom trupova na temelju mase i drugih svojstava.

— Razdoblje dojenja

Budući da u pogledu parametara kvalitete mesa navedenih u specifikaciji nije uočena razlika između životinja odbijenih od mlijeka u dobi od 40 ili 70 dana te da su obje vrste životinja pokazivale svojstva kvalitete utvrđena u navedenoj specifikaciji, predloženo je da se starost kod odbijanja od mlijeka smanji na 40 dana.

U uobičajenom sustavu proizvodnje naših autohtonih pasmina iz područja Aragona janjad ostaje u izravnom dodiru s majkom sve do početka sljedećeg reproduktivnog ciklusa ovaca. Janjad na gospodarstvima za uzgoj nastavlja primati majčino mlijeko isključivo namijenjeno ishrani mladunčadi, a ta se ishrana tijekom dana dopunjuje krmivom visoke kvalitete. Janjad se obično dijeli po serijama dojenja u kojima razlika između starosti životinja iznosi nekoliko dana, što olakšava upravljanje životinjama i gospodarstvom općenito te jamči prikladnu kontrolu parametra. Dobiveni proizvod obuhvaćen ZOZP-om ne mijenja se te je uvijek obilježen činjenicom da se janjad hrani majčinim mlijekom sve do trenutka odbijanja od mlijeka.

Nedavno provedena studija Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zaragozi o utjecaju razdoblja dojenja na svojstva propisana specifikacijom ZOZP-a u pogledu boje, sočnosti i teksture mesa upućuje na iste zaključke. Sve trupove obuhvaćene predmetnom studijom pregledali su tehničari nadzornog tijela, koji su na licu mjesta provjerili ispunjavaju li trupovi čija je masa hladnog trupa bila veća od 8 kg ne samo zahtjeve koji su bili predmet studije nego i zahtjeve specifikacije ZOZP-a u pogledu konformacije i prekrivenosti masnim tkivom, iznutra i izvana.

Studijom je utvrđeno sljedeće: „pH-vrijednost ne razlikuje se ovisno o tretiranju ($P = 0,206$), vrijednosti iznose $5,70 \pm 0,11$ za životinje koje nisu odbijene od mlijeka te $5,75 \pm 0,14$ za životinje odbijene od mlijeka, što su uobičajene vrijednosti koje ne utječu na boju, sočnost i teksturu, odnosno svojstva koja bi bila osobito izmijenjena previsokim pH-vrijednostima”.

Prema tome, studijom je zaključeno sljedeće: „U pogledu sočnosti mesa, njegove svjetline (L^*), crvene boje (a^*) ili mekoće nije uočena nikakva razlika između životinja odbijenih od mlijeka u dobi od četrdeset dana (prije granice koja je trenutačno utvrđena u specifikaciji) i životinja koje nisu odbijene od mlijeka.”

5.2. Opis proizvoda

Pasmine (točka B, 1.):

Trenutačni tekst specifikacije:

„1. Janjad prikladna za proizvodnju „Ternasco de Aragón” potječe od sljedećih pasmina:

- „Rasa Aragonesa”
- „Ojinegra de Teruel”
- „Roya Bilbilitana”

Izmjena koju je potrebno unijeti:

„1. Janjad prikladna za proizvodnju „Ternasco de Aragón” potječe od sljedećih pasmina:

- „Rasa Aragonesa”
- „Ojinegra de Teruel”
- „Roya Bilbilitana”
- „Maellana”
- „Ansotana”.

Razlozi za navedene izmjene:

Trenutačno su specifikacijom dopuštene tri različite pasmine: „Rasa Aragonesa”, „Roya Bilbilitana” i „Ojinegra de Teruel”. Izmjenom su uvedene pasmine Ansotana i Maellana, čije je službeno priznavanje statusa neovisnih pasmina u službenom katalogu uzgojnih pasmina u Španjolskoj odobreno Kraljevskim dekretom br. 1682/1997, koji je donesen nakon izrade prve specifikacije za „Ternasco de Aragón”, koji je priznat na razini autonomne zajednice kao posebni naziv 10. srpnja 1989., na nacionalnoj razini u listopadu 1992., a na razini Europe 21. lipnja 1996.

Danas te dvije pasmine imaju izrazito smanjeni broj jedinki, odnosno oko 10 000 rasplodnih ženki (ovaca). Brojna gospodarstva za uzgoj, koja su savršeno prilagođena prirodnoj sredini te koja poštuju parametre kvalitete trupova, registrirana su u okviru ZOZP-a prije donošenja Kraljevskog dekreta br. 1682/1997 jer su se smatrala ekotipovima aragonske pasmine. Nakon objave prethodno navedenog dekreta ta su gospodarstva uklonjena iz ZOZP-a. Sustav proizvodnje tih pasmina istovjetan je sustavu proizvodnje pasmine utvrđenom u specifikaciji. Ta gospodarstva trenutno žele biti obuhvaćena ZOZP-om.

Zbog toga se zahtijeva prilagodba specifikacije važećem zakonodavstvu kako bi uzgajivači ovaca pasmine Ansotana i Maellana, koje su se tradicionalno smatrale ekotipovima aragonske pasmine, bili ponovno upisani.

5.3. *Podaci koji dokazuju da proizvod potječe sa zemljopisnog područja (točka D, 2.).*

Trenutačni tekst specifikacije:

„2. Kontrola i certifikacija:

Određeni ključni elementi koji jamče podrijetlo proizvoda jesu sljedeći:

- (a) meso se dobiva isključivo od životinja pasmina „Rasa Aragonesa”, „Ojinegra de Teruel” i „Roya Bilbilitana”; životinje su uzgojene na gospodarstvima upisanim u registre koja se nalaze u zoni proizvodnje.”

Izmjena koju je potrebno unijeti:

„2. Kontrola i certifikacija:

Određeni ključni elementi koji jamče podrijetlo proizvoda jesu sljedeći:

- (a) meso se dobiva isključivo od životinja pasmina „Rasa Aragonesa”, „Ojinegra de Teruel” i „Roya Bilbilitana”, „Ansotana” i „Maellana”; životinje su uzgojene na gospodarstvima upisanim u registre koja se nalaze u zoni proizvodnje.”

Razlozi za navedene izmjene:

Istovjetni onima navedenima u točki 5.2.

5.4. *Povezanost sa sredinom (točka F, točka 3. Sustavi proizvodnje i izrade, (a) Proizvodnja)*

Trenutačni tekst specifikacije:

„(a) Proizvodnja

Poljoprivredno-klimatske značajke aragonskog područja omogućile su razvoj znatnog ovčarskog podsektora utemeljenog na vrsti jedinstvenoj u svojem rodu, koja se može prilagođavati rijetkoj i sezonskoj prirodi ispaše.

Ta vrsta ovaca posjeduje niz posebnih svojstava u pogledu mase i starosti kod klanja, po kojima se znatno razlikuje od ostalih vrsta ovaca koje se najčešće kolju u Španjolskoj.

Tri pasmine na koje se odnosi ova oznaka navedene su u nastavku:

- pasmina „Rasa Aragonesa”, koja je prisutna na gotovo čitavom području triju aragonskih pokrajina. Njezino stanište, koje je temeljni element, čine ravnice, visoravni i „somotanos”. Ta je pasmina prepoznatljiva po proporcionalnom trupu, vitkom vratu, nepostojanju nabora na koži, čestoj prisutnosti podbradaka, izduženim i snažnim udovima te kratkim i tvrdim papcima.

Runo životinja ove pasmine ujednačene je bijele boje, pokriva čitavo tijelo, dok su glava, donja polovica četiriju udova i ponekad trbuh u potpunosti otkriveni. Vlakna vune dugačka su između 5 i 10 cm; vuna je polufina. Janje je nakon rođenja teško otprilike 3,5 kg. Njegova masa nakon toga raste otprilike 200 grama dnevno tijekom 30 dana (razdoblje dojenja) te u dobi od jednog mjeseca dostiže masu od 9,5 kg. Između 30. i 90. dana svakodnevan rast iznosi otprilike 230 g za ženke te 250 g za mužjake. U dobi od tri mjeseca životinja teži između 23 i 25 kg, a njezin prinos kod klanja iznosi otprilike 48 %; trup pasmine „Ternasco” teži između 10 i 12 kg;

- ostale pasmine za koje se smatra da mogu nositi ZOZP „Ternasco de Aragón” jesu „Ojinegra de Teruel” i „Roya Bilbilitana”. Te su dvije pasmine isključivo namijenjene proizvodnji mesa, ali njihova najvažnija značajka jest njihov rani rast, koji predstavlja čimbenik sa znatnim učinkom na kvalitetu janjetine „Ternasco” jer se većina masnog tkiva ranije razvija. Zbog toga, kad masa trupa iznosi između 10 i 12 kg, a životinja je stara između 80 i 100 dana, trup savršeno odgovara kategoriji „Ternasco” (mlada i meka janjetina) te ima prikladni sastav tkiva, u kojemu nema previše koštanog tkiva; potkožno i međumišićno masno tkivo ispravno je razvijeno, što omogućuje početak razvoja međumišićnog adipoznog tkiva. Na taj se način postiže buke visoke kvalitete;
- pasmina „Rasa Aragonesa” daje savršenu janjad u pogledu sastava tkiva trupa, koja u prosjeku postižu 25 % masti (i mužjaci i ženke) u trupova teških 10,74 kg. Taj rani razvoj ima posljedice i na drugi autentično aragonski genotip, pasminu „Roya Bilbilitana”, koja za kategoriju „Ternasco” jednako tako ima slični rani razvoj: 26,6 % masti (i mužjaci i ženke) u trupova teških 10,6 kg. U pogledu pasmine „Ojinegra de Teruel” utvrđeno je da su postotci adipoznog tkiva trupova slični onima uočenima u prethodno spomenutih pasmina.

Taj dokazani rani rast predstavlja autentični čimbenik razlikovanja u odnosu na druge pasmine. Zbog toga je kvaliteta janjetine „Ternasco de Aragón” dobivene od prethodno navedenih genotipova različita i bolja od one drugih pasmina.

U pogledu prehrane ovce se hrane na strništima te na prirodnim pašnjacima Aragona, koji su bogati aromatičnim biljem (ružmarinom, timijanom itd.).

Janjad se drži u stajama. Noću se hrani majčinim mlijekom, dok životinje tijekom dana po želji uzimaju koncentriranu hranu visoke kvalitete.

Ishrana koncentriranom hranom „ad libitum”, zajedno s unosom majčina mlijeka, jamči postizanje završne faze „Ternasca” (sastav tkiva, distribucija, boja, konzistencija masti, mekoća, boja i „buke” mesa) kod navedene mase i starosti (10 do 12 kg i 80 do 100 dana) od prethodno navedenih aragonskih pasmina.”

Izmjena koju je potrebno uvesti:

„(a) Proizvodnja

Poljoprivredno-klimatske značajke aragonskog područja omogućile su razvoj značajnog ovčarskog podsektora utemeljenog na vrsti jedinstvenoj u svojem rodu, koja se može prilagođavati rijetkoj i sezonskoj prirodi ispaše.

Ta vrsta ovaca posjeduje niz posebnih svojstava po kojima se znatno razlikuje od ostalih vrsta ovaca koje se najčešće kolju u Španjolskoj.

Pet pasmina na koje se odnosi ova oznaka navedeno je u nastavku:

- pasmina „Rasa Aragonesa” prisutna je na gotovo čitavom području triju aragonskih pokrajina, a njezino osnovno stanište čine ravnice, visoravni i „somotanos”. Ova je pasmina prepoznatljiva po proporcionalnom trupu, vitkom vratu, nepostojanju nabora na koži, čestoj prisutnosti podbradaka, izduženim i snažnim udovima te kratkim i tvrdim papcima. Runo životinja ove pasmine ujednačene je bijele boje; runo pokriva čitavo tijelo, dok su glava, donja polovica četiriju udova i ponekad trbuh u potpunosti otkriveni. Vlakna vune dugačka su između 5 i 10 cm i polufina. Janje je nakon rođenja teško otprilike 3,5 kg. Njegova masa nakon toga raste otprilike 200 grama dnevno tijekom 30 dana (razdoblje dojenja) te u dobi od jednog mjeseca dostiže masu od 9,5 kg. Između 30. i 90. dana svakodnevan rast iznosi otprilike 230 g za ženke te 250 g za mužjake. U dobi od tri mjeseca životinja teži između 23 i 25 kg, a njezin prinos kod klanja iznosi otprilike 48 %; trup pasmine „Ternasco” teži između 10 i 12 kg;
- ostale pasmine koje se smatraju prikladnima za ZOZP „Ternasco de Aragón” jesu „Ojinegra de Teruel”, „Roya Bilbilitana”, „Ansotana” i „Maellana”. Prve dvije pasmine isključivo su namijenjene proizvodnji mesa, ali njihova je najvažnija značajka njihov rani rast, koji predstavlja čimbenik sa znatnim učinkom na kvalitetu janjetine „Ternasco” jer se većina masnog tkiva ranije razvija. Zbog toga, kad masa trupa iznosi između 10 i 12 kg, a životinja je stara između 80 i 100 dana, trup savršeno odgovara kategoriji „Ternasco” (mlada i meka janjetina) te ima prikladni sastav tkiva, u kojemu nema previše koštanog tkiva; potkožno i međumišićno masno tkivo ispravno je razvijeno, što omogućuje početak razvoja međumišićnog adipoznog tkiva. Na taj način postiže se buke visoke kvalitete;

- pasmina „Maellana” obuhvaća sve bijele mezomorfne ovce bijele boje, dugih udova, ispupčenog ili vrlo ispupčenog profila i srednje mase. Dugačak vrat. Runo ovih životinja čini polufina vuna koja se izrazito slabo širi, što predstavlja jednu od značajki pasmine „Maellana”. Glavni i gotovo isključivi cilj jest proizvodnja mesa. Masa janjaca kod rođenja iznosi između 3,0 kg i 4,5 kg, kod 30 dana života postižu masu između 9,30 kg i 10,30 kg, a kod 90 dana života između 24,0 kg i 26,0 kg;
- pasmina „Ansotana” obuhvaća mezomorfne životinje bijele boje, subkonveksnog profila i srednjih proporcija koje pripadaju kategoriji „Entrefinos del Pirineo”. Imaju runo od polučvrste i polufine vune koja ima specifične značajke zahvaljujući klimatskim uvjetima područja na kojem se uzgajaju, čime se razlikuju od aragonske pasmine, s kojom su bile tradicionalno povezane. U životinja obaju spolova, a češće u mužjaka, prihvaćena je prisutnost najčešće dobro razvijenih rogova spiralnog oblika. Pasmina je prethodno unesena u katalog kao pasmina koja se upotrebljava u tri svrhe (za meso, vunu i mlijeko). Trenutačno se ponajprije upotrebljava za proizvodnju mesa;
- od aragonske pasmine, koja je tradicionalno kao ekotipove obuhvaćala pasmine koje se danas vode kao pasmine „Maellana” i „Ansotana”, dobiva se janjad savršeno razvijena u pogledu sastava tkiva trupa, koje u prosjeku postiže udio masti od 25 % (i za mužjake i za ženke) u trupova mase od 10,74 kg te janjad koja se dobiva od pasmina „Ansotana” i „Maellana”, koje su dobivene od istog etničkog stoka. Taj rani razvoj ima posljedice i na drugi autentično aragonski genotip, pasminu „Roya Bilbilitana”, koja za kategoriju „Ternasco” jednako tako ima slični rani razvoj: 26,6 % masti (i mužjaci i ženke) u trupova teških 10,6 kg. U pogledu pasmine „Ojinegra de Teruel” utvrđeno je da su postotci adipoznog tkiva trupova slični onima uočenima u prethodno spomenutih pasmina. Taj dokazani rani rast predstavlja autentični čimbenik razlikovanja u odnosu na druge pasmine. Zbog toga je kvaliteta janjetine „Ternasco de Aragón” dobivene od prethodno navedenih genotipova različita i bolja od one drugih pasmina.

Taj dokazani rani rast autentični je čimbenik razlikovanja u odnosu na druge pasmine. Zbog toga je kvaliteta janjetine „Ternasco de Aragón” dobivene od prethodno navedenih genotipova različita i bolja od one drugih pasmina.

U pogledu prehrane ovce se hrane na strništima te na prirodnim pašnjacima Aragona, koji su bogati aromatičnim biljem (ružmarinom, timijanom itd.).

Janjad se drži u stajama. Noću se hrani majčinim mlijekom, dok životinje tijekom dana po želji uzimaju koncentriranu hranu visoke kvalitete.

Ishrana koncentriranom hranom „ad libitum”, zajedno s unosom majčina mlijeka, jamči postizanje završne faze „Ternasca” (sastav tkiva, distribucija, boja, konzistencija masti, mekoća, boja i „buke” mesa) kod utvrđene mase od prethodno navedenih aragonskih pasmina.”

Razlozi za navedene izmjene:

Dodavanje dviju alineja s opisom dviju pasmina čije je dodavanje predviđeno, već obrazloženo u točki 5.2.

Zbog brisanja ograničenja u pogledu starosti kod klanja, koje je već obrazloženo u točki 5.1., upućivanja na starost životinja jednako su tako obrisana u drugoj i posljednjoj alineji, bez drugih izmjena u ostatku teksta.

JEDINSTVENI DOKUMENT

„TERNASCO DE ARAGÓN”

EU br.: PGI-ES-02149 – 29.6.2016.

ZOI ( ) ZOZP (X)

1. **Naziv**

„Ternasco de Aragón”

2. **Država članica ili treća zemlja**

Španjolska

3. **Opis poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda**

3.1. *Vrsta proizvoda*

Razred 1.1. Svježe meso (i nusproizvodi klanja)

3.2. Opis proizvoda na koji se odnosi naziv iz točke 1.

Ovčetiina koja se dobiva od sljedećih pasmina: „Aragonesa”, „Ojinegra de Teruel”, „Roya Bilbilitana”, „Maellana” i „Ansotana”. „Ternasco de Aragón” dobiva se od janjadi obaju spolova. Janjad se mora držati u staji i hraniti majčiniim mlijekom; ta se ishrana nadopunjuje „ad libitum” žitnom slamom i koncentriranom hranom dopuštenom važećim zakonodavstvom. Razdoblje dojenja mora trajati najmanje 40 dana;

Masa trupa iznosi između 8,0 i 12,5 kg. Pravocrtni profil sa subkonveksnom tendencijom i zaokruženim rubovima. Vanjski sloj masti bijele je boje i čvrste konzistencije. Sloj masti u trbušnoj šupljini bijele boje pokriva barem polovicu bubrega, ali nikad u cijelosti. Meso je mekano i sočno, blijedoružičaste boje, s naznakama početka prožimanja mastima na međumišićnoj razini.

3.3. Hrana za životinje (samo za proizvode životinjskog podrijetla) i sirovine (samo za prerađene proizvode)

—

3.4. Posebni proizvodni postupci koji se moraju provesti na određenom zemljopisnom području

Janjetina ima organoleptičke značajke koje ju povezuju s prirodnom sredinom i sustavom proizvodnje, što podrazumijeva da se faze proizvodnje i uzgoja janjadi provode na zemljopisnom području.

3.5. Posebna pravila za rezanje, ribanje, pakiranje itd. proizvoda na koji se odnosi registrirani naziv

—

3.6. Posebna pravila za označivanje proizvoda na koji se odnosi registrirani naziv

Logotip ZOZP-a mora biti naveden na etiketi zajedno s navodom „Ternasco de Aragón”.

Registrirano poduzeće na proizvod namijenjen prehrani ljudi postavlja etikete i žigove s brojevima te u svakom trenutku mora zajamčiti da se etikete ne mogu ponovno upotrebljavati.

4. Sažeta definicija zemljopisnog područja

Područje proizvodnje ovčetine obuhvaća čitavu autonomnu zajednicu Aragon.

5. Povezanost sa zemljopisnim područjem

5.1. Posebnosti zemljopisnog područja

Aragon uživa sredozemnu klimu sa značajkama kontinentalne klime: klima je umjerenjena do suha i vjetrovita u središnjoj depresiji te hladnija i vlažnija prema Pirinejima i Iberskom gorju. Srednje godišnje temperature u središtu depresije iznose između 14 i 15 °C. Spuštanjem prema „somontanos” (srednje područje između planina i ravnice koje se nalazi na više od 500 metara nadmorske visine) temperatura pada za nekoliko stupnjeva.

Poljoprivredno-klimatske značajke aragonskog područja omogućile su razvoj znatnog ovčarskog podsektora utemeljenog na vrsti jedinstvenoj po tome što se može prilagođavati rijetkoj i sezonskoj prirodi ispaše.

5.2. Posebnosti proizvoda

Aragonska pasmina daje savršenu janjad u pogledu sastava tkiva trupova, koji u prosjeku sadržavaju 25 % masti (i mužjaci i ženke) u trupova teških 10,74 kg. Taj rani razvoj ima posljedice i na drugi autentično aragonski genotip, pasminu „Roya Bilbilitana”, koja za kategoriju „Ternasco” jednako tako ima slični rani razvoj: 26,6 % masti (i mužjaci i ženke) u trupova teških 10,6 kg. U pogledu pasmine „Ojinegra de Teruel” utvrđeno je da su postotci adipoznog tkiva trupova slični onima uočenima u prethodno spomenutih pasmina te u janjadi koja se dobiva od pasmina Ansotana i Maellana, koje su prethodno smatrane ekotipovima aragonske pasmine.

Taj dokazani rani rast autentični je čimbenik razlikovanja u odnosu na druge pasmine. Zbog toga je kvaliteta janjetine „Ternasco de Aragón” dobivene od prethodno navedenih genotipova različita i bolja od one drugih pasmina.

Ishrana janjadi koncentriranom hranom, zajedno s unosom majčina mlijeka, jamči postizanje završne faze trupova „Ternasco” (sastav tkiva, distribucija, boja, konzistencija masti, mekoća, boja i „buke” mesa) kod utvrđene mase od prethodno navedenih aragonskih pasmina.

5.3. *Uzročna povezanost zemljopisnog područja i kvalitete ili karakteristika proizvoda (za ZOI) odnosno određene kvalitete, ugleda ili drugih karakteristika proizvoda (za ZOZP)*

Naziv „Ternasco” u Aragonu je poznat od pamtivijeka i često je upotrebljavan za opisivanje vrste janjadi koja se najčešće kolje u mesnicama i koja je najsvojstvenija regiji. Isto tako, naziv „Ternasco” prepoznat je izvan regije po svojem podrijetlu te po visokoj kvaliteti, koji jasno proizlaze iz pasmina ovaca koje se upotrebljavaju za njegovu proizvodnju, vrste ispaše i mase uzgojene janjadi kod klanja.

Zahvaljujući toj skrbi za kvalitetu izrazi „Ternasco”, a time i „Ternasca”, ostali su sinonimi za riječi nježno i mlado u aragonskoj semantičkoj baštini. Iako ova primjedba možda predstavlja odstupanje od teme, ona je još jedna potvrda neosporive kvalitete janjetine.

Uvjeti kontinentalne klime tog područja s oskudnom vegetacijom (s malo padalina, jakim vjetrovima i velikim temperaturnim razlikama) pospešuju razvoj pet domaćih pasmina čije je glavno svojstvo rani rast. Budući da u ranoj dobi dostižu optimalan stupanj masnog udjela, one daju izvanredno meso cijenjene kakvoće.

Upućivanje na objavu specifikacije

(članak 6. stavak 1. drugi podstavak ove Uredbe)

www.aragon.es/calidadagroalimentaria/pliegos

Zahtjev za odobrenje manje izmjene u skladu s člankom 53. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode

(2017/C 250/08)

Europska komisija odobrila je ovu manju izmjenu u skladu s člankom 6. stavkom 2. trećim podstavkom Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 664/2014 ⁽¹⁾

ZAHTJEV ZA ODOBRENJE MANJE IZMJENE

Zahtjev za odobrenje manje izmjene u skladu s člankom 53. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾

„WEST COUNTRY BEEF”

EU br.: PGI-GB-02150 – 7.7.2016.

ZOI ( ) ZOZP (X) ZTS ( )

1. Skupina koja podnosi zahtjev i legitimni interes

Naziv: Meat South West
Adresa: The Baron Suite
Creech Castle
Taunton
TA1 2DX
UNITED KINGDOM

Tel. +44 8706086610
E-pošta: info@westcountrybeefandlamb.org.uk

2. Država članica ili treća zemlja

Ujedinjena Kraljevina

3. Rubrika specifikacije proizvoda na koju se primjenjuju izmjene

- Opis proizvoda
- Dokaz o podrijetlu
- Način proizvodnje
- Povezanost
- Označivanje
- Ostalo [navesti]

4. Vrsta izmjena

- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 i ne zahtijeva izmjenu objavljenog jedinstvenog dokumenta
- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 i zahtijeva izmjenu objavljenog jedinstvenog dokumenta
- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012, za koju nije objavljen jedinstveni dokument (ili istovrijedan dokument)
- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZTS-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. četvrtim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012.

⁽¹⁾ SL L 179, 19.6.2014., str. 17.

⁽²⁾ SL L 343, 14.12.2012., str. 1.

5. Izmjene

Izmjena 1.:

Opis

Ovom se izmjenom proširuje specifikacija klasifikacije trupova za jedan razred kako bi se obuhvatila i stoka razvrstana u razred – O.

Društvo Meat South West zahtijeva proširenje trenutačne klasifikacije za jednu jedinicu kako bi se obuhvatila stoka razreda – O.

Društvo Meat South West tu izmjenu smatra manjom jer:

1. se ne odnosi na ključna obilježja proizvoda,
2. ne mijenja vezu navedenu u članku 7. stavku 1. točki (f) podtočki i. ili ii. Uredbe EU br. 1151/2012,
3. ne uključuje promjenu naziva ili bilo kojeg dijela naziva proizvoda,
4. ne utječe na određeno zemljopisno područje niti
5. predstavlja povećanje ograničenja u trgovini proizvodom.

Razlog za izmjenu:

Postotak stoke razreda – O u regiji West Country viši je od prosječnog nacionalnog postotka. Iako su inače prihvatljive, te životinje trenutačno nisu uključene zbog proizvoljnog smanjenja razreda. Uključivanjem će se povećati mogućnost upotrebe te stoke u okviru ZOZP-a regije West Country, pri čemu se neće utjecati na jedinstvena svojstva proizvoda.

Tekst trenutačne specifikacije:

„Specifikacija klasifikacije trupova (na temelju sustava EUROP) za osiguravanje optimalne prehrambene kvalitete jest:

Trupovi klasificirani kao konformacija O + ili bolja, s prekrivenošću masnim tkivom od 2 do 4H.

		Povećana prekrivenost masnim tkivom =>						
		1	2	3	4L	4H	5L	5H
Poboljšana konformacija =>	E							
	U+							
	–U							
	R							
	O+							
	–O							
	P+							
	–P							

„

Prijedlog izmjene:

„Specifikacija klasifikacije trupova (na temelju sustava EUROP) za osiguravanje optimalne prehrambene kvalitete jest:

Trupovi klasificirani kao konformacija –O ili bolja, s prekrivenošću masnim tkivom od 2 do 4H.

		Povećana prekrivenost masnim tkivom =>						
		1	2	3	4L	4H	5L	5H
Poboljšana konformacija = ^	E							
	U+							
	–U							
	R							
	O+							
	–O							
	P+							
	–P							

6. Ažurirana specifikacija proizvoda (samo za ZOI i ZOZP)

<https://www.gov.uk/government/publications/protected-food-name-west-country-beef-pgi>

JEDINSTVENI DOKUMENT

„WEST COUNTRY BEEF”

EU br.: PGI-UK-02150 – 7.7.2016.

ZOI ( ) ZOZP (X)

1. Naziv(i)

„West Country Beef”

2. Država članica ili treća zemlja

Ujedinjena Kraljevina

3. Opis poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda

3.1. Vrsta proizvoda

Razred 1.1. Svježe meso (i nusproizvodi klanja)

3.2. Opis proizvoda na koji se odnosi naziv iz točke 1.

„West Country Beef” naziv je koji se upotrebljava za trupove, polovice ili dijelove govedine dobivene od goveda oteljenih i uzgojenih u engleskoj regiji West Country te zaklanih sukladno pravilima društva Meat South West (MSW) ili istovrijednim standardima u odobrenim klaonicama u regiji West Country ili izvan nje. Te odobrene pogone provjerio je neovisni inspektor kako bi se osigurala potpuna sljedivost i autentičnost proizvoda. Društvo Meat South West licencirat će pogone te ih odobriti za preradu govedine „West Country Beef”.

Sva se stoka uzgaja sukladno utvrđenim visokim standardima stočarstva i dobrobiti, čime se osigurava njihova sigurnost.

Proizvodnja mora ispunjavati sljedeće minimalne zahtjeve:

- goveda su oteljena, uzgojena i utovljena u regiji West Country,
- prehrana se temelji na krmi,
- sukladnost sa zakonodavstvom na snazi,
- postojanje relevantnih pravilnika te njihova primjena,
- osiguravanje zdravlja i dobrobiti stoke na temelju načela pet sloboda,
- osiguravanje sustava potpune sljedivosti,
- stručni stočari i osposobljeno osoblje za brigu o stoci,
- osiguravanje sigurnosti i dobrobiti životinja tijekom transporta, stavljanja na tržište te prije klanja,
- klanje u odobrenom i licenciranom pogonu s potpunom sljedivošću kako bi se osigurala autentičnost proizvoda.

Poljoprivredna gospodarstva i pogone za preradu provjeravaju neovisni inspektori po određenom inspekcijskom protokolu.

Kako bi ispunili zahtjeve sustava kvalitete za govedinu „West Country Beef”, proizvođači tijekom inspekcija moraju dokazati da je stoka oteljena, uzgojena i utovljena u regiji West Country. Zahtijeva se evidencija hranidbe i dokaz da prehrana stoke sadržava najmanje 70 % krmnog bilja. Taj sustav zahtijeva ekstenzivni uzgoj s minimalno šest mjeseci ispaše.

Posebna prehrana koja se temelji na travi poboljšava kemijski sastav mišića goveda (vidjeti tablicu u nastavku) i organoleptička svojstva mesa u usporedbi sa stokom koja se hrani koncentratom.

Tablica

Sastav masnih kiselina (mg/100 g mišića) i sadržaj vitamina E (mg/kg) mišića govede slabine

	Koncentrati	Silaža	Trava
18:2 ⁽¹⁾	210	87	76
18:3 ⁽²⁾	8,1	48,7	35,6
EPA ⁽³⁾	2,6	19,7	19,2
DHA ⁽⁴⁾	0,5	5,1	2,8
18:2/18:3	27,2	1,8	2,1
Vitamin E	1,4	3,3	4,2

⁽¹⁾ linolna

⁽²⁾ linolenska

⁽³⁾ eikosapentaenoična

⁽⁴⁾ dokosaheksaenoična

Rezultat je konzistencija ukusa mesa te užitak u jelu. Prirodna prošaranost mesa unutarmišićnim masnim tkivom dodaje okus i sočnost. Boja masnog tkiva može biti između bijele i žute, no posebna ishrana potiče krem boju. Boja mesa varira od ružičaste do tamno crvene, a sazrijevanjem meso postaje tamnije crveno.

Stoka se tovi najmanje 60 dana. Većina stoke prirodno se počinje sama toвити, a starost ili masa variraju zbog razlika u pasminama (idealna je utovljena masa mesa od 200 do 500 kg).

Meso će najmanje 10 dana biti podvrgnuto temperaturama rashlađivanja, što je proces poznat pod nazivom sazrijevanje, a počinje datumom klanja. Tijekom sazrijevanja prirodni enzimi u mesu razgrađuju vezivna tkiva i time poboljšavaju mekoću i okus mesa. Za dijelove koji se tradicionalno sporo kuhaju, kao što su prsa i podlaktice, nema najkraćeg vremena sazrijevanja. Ta razdoblja mogu se skratiti primjenom visokonaponske električne stimulacije, što smanjuje rizik od skraćivanja mišićnih vlakana zbog hladnoće, ili vješanjem buta, čime se poboljšava mekoća mesa. Vodi se evidencija temperatura, procesa i vremena kako bi se osiguralo da se trupovi ispravno rashlađuju i sazrijevaju.

Specifikacija klasifikacije trupova (na temelju sustava EUROP) za osiguravanje optimalne prehrane kvalitete jest:

Trupovi klasificirani kao konformacija –O ili bolja, s prekrivenošću masnim tkivom od 2 do 4H.

		Povećana prekrivenost masnim tkivom =>						
		1	2	3	4L	4H	5L	5H
Poboljšana konformacija = ^	E							
	U+							
	–U							
	R							
	O+							
	–O							
	P+							
	–P							

Nakon klanja, govedina „West Country Beef“ stavlja se na tržište za prodaju u sljedećim oblicima:

Cijeli trupovi bez nejestivih iznutrica, kože, glave i papaka,

Cijela polovica: pola trupa prerezanog po dužini,

Stražnja/prednja četvrtina: cijela strana rasječena između 10./11. rebra s prednje strane (ili na drugi sličan način),

Osnovni dijelovi: dobivaju se rezanjem trupova/polovica na manje, prepoznatljive dijelove (prema željama kupaca). Takvi dijelovi prodaju se s kostima ili bez njih u zaštitnom pakiranju.

Govedina „West Country Beef“ može se prodavati svježa (u hladnjaku) ili zamrznuta.

3.3. Hrana za životinje (samo za proizvode životinjskog podrijetla) i sirovine (samo za prerađene proizvode)

Stoka smije dobivati nadopunu prehrani u fazi odbića i tova. U tom slučaju poljoprivrednik bilježi pojedinosti o sastojcima i kupnji, koje provjeravaju inspektori za osiguravanje kvalitete. Vrijeme tijekom kojeg životinja dobiva nadopunu određuje se uzimajući u obzir čimbenike kao što su dobrobit životinja i stavljanje na tržište.

Maksimalna količina nadopune u prehrani jest 30 %, a krme treba biti 70 %. Stoka dobiva nadopunu prema potrebi, primjerice tijekom zimskih mjeseci ili u razdoblju odbića i tova.

3.4. Posebni proizvodni postupci koji se moraju provesti na određenom zemljopisnom području

Sva se stoka uzgaja sukladno utvrđenim visokim standardima stočarstva i dobrobiti, čime se osigurava njihova sigurnost.

Proizvodnja mora ispunjavati sljedeće minimalne zahtjeve:

- goveda su oteljena, uzgojena i utovljena u regiji West Country,
- prehrana se temelji na krmi,
- sukladnost sa zakonodavstvom na snazi,
- postojanje relevantnih pravilnika te njihova primjena,
- osiguravanje zdravlja i dobrobiti stoke na temelju načela pet sloboda,
- osiguravanje sustava potpune sljedivosti,
- stručni stočari i osposobljeno osoblje za brigu o stoci,
- osiguravanje sigurnosti i dobrobiti životinja tijekom transporta, stavljanja na tržište te prije klanja,
- klanje u odobrenom i licenciranom pogonu s potpunom sljedivošću kako bi se osigurala autentičnost proizvoda.

3.5. Posebna pravila za rezanje, ribanje, pakiranje itd. proizvoda na koji se odnosi registrirani naziv

—

3.6. Posebna pravila za označivanje proizvoda na koji se odnosi registrirani naziv

—

4. Sažeta definicija zemljopisnog područja

Zemljopisno područje sastoji se od šest okruga, Cornwall, Devon, Dorset, Gloucestershire, Somerset i Wiltshire, koji zajedno čine englesku regiju West Country.

5. Povezanost sa zemljopisnim područjem

Posebnosti zemljopisnog područja

Engleska regija West Country može se opisati kao travnjački poluotok. Do razlike između travnjaka i poljoprivrednih površina djelomično je došlo zbog različitih vrsta tla. Regija West Country ima velik udio glejnih i smeđih tala koja podržavaju rast trave, ali nisu dovoljno pogodna za poljoprivredu. Obradiva područja imaju veći udio gline i pješćanih tala koja se lakše ocjeđuju. Nadalje, regija West Country ima najvišu prosječnu temperaturu i najviše minimalne i maksimalne temperature u Ujedinjenoj Kraljevini.

Regija West Country najveća je i poljoprivredno najintenzivnija regija u Engleskoj. Njezin okoliš jedan je od najbogatijih u Ujedinjenoj Kraljevini. Poljoprivredna gospodarstva u toj regiji proizvode oko 24 % goveda u Engleskoj, a upravo to je, s udjelom od 21 % proizvodnje ovaca, pridonijelo oblikovanju i održavanju krajolika i baštine te regije. Velika količina stoke potaknula je razvoj velikog sektora mesne industrije koji stvara prijeko potrebne mogućnosti zapošljavanja u toj regiji.

Kombinacija toplih i blagih temperatura u regiji West Country, dobar raspored oborina tijekom godine te duboka tla koja zadržavaju vlagu znače da se trava i krmno bilje mogu proizvesti i služiti kao ispaša tijekom gotovo cijele godine. U većini regije trava raste više od 300 dana godišnje. Ta cjelogodišnja proizvodnja norma uobičajena je u regiji West Country i objašnjava razloge zbog čega prevladava uzgoj stoke. Usto, više od 25 % travnjaka regije West Country smješteno je u nacionalnim parkovima ili područjima prirodne ljepote (engl. *Areas of Natural Beauty* – AONB), a u regiji se nalazi i više od 57 % livada bogatih cvijećem u Ujedinjenoj Kraljevini. Istraživanje Sveučilišta u Bristolu pokazalo je da je okus govedine bogatiji i potrošačima ukusniji kad se goveda hrane travom umjesto koncentratom.

Posebnosti proizvoda:

U regiji West Country uvelike se oslanja na svježiu i konzerviranu travu. Time se postiže karakterističan utjecaj na kvalitetu mesa i nutritivnu vrijednost govedine s obzirom na sastav masnih kiselina, sadržaj vitamina E i senzornu kvalitetu. Znanstveni pokusi jasno su pokazali te utjecaje. Pokazali su razliku u sastavu masnih kiselina između junadi uzgojene prehranom baziranom na žitu (koncentrat) i one čija se prehrana temelji na travi (tablica). Junad hranjena siliranom travom imala je veće razine masnog tkiva u mišićima, a profil masnih kiselina bio je prilično različit. Linolna kiselina i njezin produkt (arahidonska kiselina), obje n-6 (omega-6) masne kiseline, bili su prisutniji u mišićima junadi hranjene koncentratom, dok su linolenska kiselina i njezini produkti, eikosapentaenoična kiselina (EPA) i dokosaheksaenoična kiselina (DHA), sve n-3 (omega-3) masne kiseline, bili prisutniji u mišićima junadi hranjene travom. Omjer n-6 masnih kiselina i n-3 masnih kiselina bio je znatno veći kod životinja hranjenih koncentratom. Preporučeni omjer za ljudsku prehranu jest 4 ili niži, što je jednostavno postignuto kod junadi hranjene travom, ali ne i kod one hranjene koncentratom. Jednostavan omjer koji razlikuje goveda hranjena travom od onih hranjenih koncentratom jest 18:2/18:3, odnosno 2 i 27 u tablici za goveda hranjena travom, odnosno koncentratom.

Svježa ili konzervirana trava izvor je α -linolenske kiseline koja se u životinji može pretvoriti u dugolančane n-3 (omega-3) polinezasićene masne kiseline (PUFA), vrijedne hranjive tvari u ljudskoj prehrani. Trava sadržava i vitamin E, a i koncentracija n-3 masnih kiselina i koncentracija vitamina E više su kod goveda hranjenih travom. Te hranjive tvari također utječu na okus mesa.

Stoga prehrana travom i krmnim biljem u mišićima dokazano proizvodi karakterističan profil masnih kiselina koji je razlikuje od prehrane koncentratom. Vrijednosti od oko 1,0 % linolenske kiseline, 0,5 % EPA-e i 0,1 % DHA-e svojstvene su govedima hranjenima travom. To su postoci prisutnih masnih kiselina; na taj se način često opisuje sastav masnih kiselina. Taj utjecaj pogoduje govedini „West Country Beef”. Vitamin E koji se prirodno nalazi u travi ugrađuje se u mišiće i masno tkivo goveda. Junad hranjena siliranom travom imala je barem dvostruku koncentraciju vitamina E u mišićima od one hranjene koncentratom (tablica). Zbog toga meso zadržava svoju jarko crvenu boju dva dana dulje dok je izloženo u trgovini.

Britanske studije zaključile su da je okus govedine bolji kod goveda tovljenih travom nego kod onih hranjenih žitom. Rezultat za okus govedine mnogo je viši kod goveda hranjenih travom od onih goveda hranjenih koncentratom. Rezultat za neuobičajen okus bio je najviši kod goveda hranjenih koncentratom.

Neovisni izvještaj koji je naručilo društvo Meat South West, iz kojega su izvedeni prethodno navedeni zaključci, pokazuje sažetak posebnih svojstava kao nizak omjer n-6 masnih kiselina prema n-3 masnim kiselinama te visoku koncentraciju vitamina E.

— Omjer 18:2/18:3 manji od 4

— Vitamin E > 3,0 mg/kg mišića hrpta

Engleska regija West Country svojom klimom, topografijom, geologijom i posljedičnom bujnosti trave omogućuje posebnu kvalitetu stoke koja se uzgaja u toj regiji, a time i mesa tih životinja. Velik je udio njezinih poljoprivrednih površina pod travom, koja idealno odgovara uzgoju goveda, a može se upotrebljavati i kao nadopuna prehrani.

Postoje snažni i objektivni znanstveni dokazi da govedina proizvedena i obrađena u engleskoj regiji West Country ima svojstva koja su inherentno povezana s tim zemljopisnim područjem zbog veće dostupnosti trave i njezine važnosti u prehrani, čime se postižu više koncentracije n-3 polinezasićenih masnih kiselina i vitamina E u mesu.

Na rast trave utječu vrsta tla, temperatura, oborine i sunčeva svjetlost. Dodatni je važan čimbenik topografija, tj. nadmorska visina jer se rast trave smanjuje s povećavanjem nadmorske visine. Povoljnija klima regije West Country povećava broj dana rasta trave u odnosu na druge regije. Za razliku od drugih dijelova Velike Britanije, trava raste više od 220 dana godišnje u svim dijelovima regije West Country, a u nekim dijelovima trava raste više od 300 dana godišnje. Rezultat toga je da stoka uzgojena u regiji West Country ima veći pristup travi i travnim proizvodima od one u većini drugih dijelova Britanije ili drugdje u EU-u.

Te su vrijednosti postignute kod govedine dobivene od stoke koja je oteljena, uzgojena i tovljena u engleskoj regiji West Country, u kojoj životinje imaju pristup svježoj travi dulje nego u drugim regijama zbog tople vlažne klime, i u kojoj se sustavi proizvodnje temelje na ekstenzivnoj proizvodnji trave. Klimatske promjene u budućnosti vjerojatno će povoljno utjecati na stočarstvo koje se temelji na travi u regiji West Country i više nego sada.

Društvo Meat South West procjenjuje da je ukupni doprinos sektora crvenog mesa gospodarstvu regije West Country 3 milijarde GBP godišnje te 28 000 radnih mjesta. Nastavak stočarske proizvodnje ključan je ako se žele zaštititi okoliš i baština te regije. Uistinu, taj posebni okoliš temelj je svojstava koja se inherentno razvijaju u govedini „West Country Beef” koja se dobiva od životinja koje se uzgajaju u toj regiji.

Povijesno, najčešće pasmine goveda u toj regiji bile su South Devon i Ruby Red. Međutim, mnoge domaće i kontinentalne pasmine prikladne su za taj krajolik i daju dobre rezultate uz prehranu koja se temelji na travi te regije. Govedina „West Country Beef” stoga se može proizvoditi od bilo koje pasmine goveda. Raznolikost krajolika omogućuje postojanje stratificirane stočne industrije u okviru granica regije. Visinski dijelovi Exmoor, Dartmoor i Bodmin Moor pružaju uzgojna područja i ljetnu ispašu za tradicionalna stada goveda, a nizinski travnjaci i obalne regije u kojima trava raste većinu godine omogućuju idealne pašnjake za tov.

Upućivanje na objavu specifikacije

(članak 6. stavak 1. drugi podstavak ove Uredbe)

<https://www.gov.uk/government/publications/protected-food-name-west-country-beef-pgi>

Zahtjev za odobrenje manje izmjene u skladu s člankom 53. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode

(2017/C 250/09)

Europska komisija odobrila je ovu manju izmjenu u skladu s člankom 6. stavkom 2. trećim podstavkom Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 664/2014 ⁽¹⁾.

ZAHTJEV ZA ODOBRENJE MANJE IZMJENE

Zahtjev za odobrenje manje izmjene u skladu s člankom 53. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾

„WEST COUNTRY LAMB”

EU br.: PGI-GB-02151 – 7.7.2016.

ZOI ( ) ZOZP (X) ZTS ( )

1. Skupina koja podnosi zahtjev i legitimni interes

Naziv: Meat South West
Adresa: The Baron Suite
Creech Castle
Taunton
TA1 2DX
UJEDINJENA KRALJEVINA

Tel. +44 8706086610
E-pošta: info@westcountrybeefandlamb.org.uk

2. Država članica ili treća zemlja

Ujedinjena Kraljevina

3. Rubrika specifikacije proizvoda na koju se primjenjuju izmjene

- Opis proizvoda
- Dokaz o podrijetlu
- Način proizvodnje
- Povezanost
- Označivanje
- Ostalo [navesti]

4. Vrsta izmjena

- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 i ne zahtijeva izmjenu objavljenog jedinstvenog dokumenta
- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012 i zahtijeva izmjenu objavljenog jedinstvenog dokumenta
- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZOI-ja ili ZOZP-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012, za koju nije objavljen jedinstveni dokument (ili istovrijedan dokument).
- Izmjena specifikacije proizvoda registriranog ZTS-a koja se smatra manjom izmjenom u skladu s člankom 53. stavkom 2. četvrtim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012.

⁽¹⁾ SL L 179, 19.6.2014., str. 17.

⁽²⁾ SL L 343, 14.12.2012., str. 1.

5. Izmjene

Izmjena 1.:

Opis

Ovom se izmjenom ukidaju ograničenja u pogledu raspona mase (9 – 15 kg) prihvatljivih trupova koji se razvrstavaju u razred O.

Društvo Meat South West zahtijeva proširenje trenutnog odabira klasifikacije ukidanjem ograničenja u pogledu mase trupova koji se razvrstavaju u razred O.

Društvo Meat South West tu izmjenju smatra manjom jer:

1. se ne odnosi na ključna obilježja proizvoda,
2. ne mijenja vezu navedenu u članku 7. stavku 1. točki (f) podtočki i. ili ii. Uredbe (EU) br. 1151/2012,
3. ne uključuje promjenu naziva ili bilo kojeg dijela naziva proizvoda,
4. ne utječe na određeno zemljopisno područje niti
5. predstavlja povećanje ograničenja u trgovini proizvodom.

Razlog za izmjenju

Društvo Meat South West zahtijeva izmjenju trenutnog odabira klasifikacije radi ukidanja ograničenja u pogledu raspona mase janjadi iz razreda O koji trenutno iznosi 9 –15 kg. Ograničenje mase izvorno je uvedeno radi prodaje lakše janjadi na povijesnim jugoistočnim tržištima u Španjolskoj i Italiji. Međutim, otad je ta trgovina promijenjena, a ograničenjem mase onemogućuje se obuhvaćanje zaliha koje bi inače bile prihvatljive. To se djelomično odnosi na organsku janjad koja se smatra visokokvalitetnim konačnim proizvodom te koja trenutno nije prihvatljiva izričito na temelju ograničenja u pogledu mase. Zemljopisno područje neće se mijenjati, niti će se mijenjati ključna svojstva proizvoda s obzirom na to da će se i dalje primjenjivati prehrana krmom kako bi se osiguralo da nema utjecaja na kemijske sastavnice. Prijedlog izmjene ne narušava kvalitetu proizvoda, ne zahtijeva promjenu naziva ili ograničavanje trgovine.

Tekst trenutačne specifikacije

„Trupovi klasificirani kao konformacija R ili bolja, s prekrivenošću masnim tkivom od 2 do 3H, – Trupovi mase manje od 15 kg mogu biti konformacije O.

Veličina trupa može varirati, ovisno o tržišnim prioritetima i vrsti ovce.

		Povećana prekrivenost masnim tkivom =>						
		1	2	3L	3H	4L	4HL	5
Poboljšana konformacija =>	E							
	U							
	R							
	O		9 – 15 kg	9 – 15 kg	9 – 15 kg			
	P							

Prijedlog izmjene

„Trupovi klasificirani kao konformacija O ili bolja, s prekrivenošću masnim tkivom od 2 do 3H.

Veličina trupa može varirati, ovisno o tržišnim prioritetima i vrsti ovce.

		Povećana prekrivenost masnim tkivom =>						
		1	2	3L	3H	4L	4HL	5
Poboljšana konformacija =>	E							
	U							
	R							
	O							
	P							

6. **Ažurirana specifikacija proizvoda (samo za ZOI i ZOZP)**

<https://www.gov.uk/government/publications/protected-food-name-west-country-lamb-pgi>

JEDINSTVENI DOKUMENT

„WEST COUNTRY LAMB”

EU br.: PGI-GB-02151 – 7.7.2016.

ZOI ( ) ZOZP (X)

1. **Naziv**

„West Country Lamb”

2. **Država članica ili treća zemlja**

Ujedinjena Kraljevina

3. **Opis poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda**

3.1. *Vrsta proizvoda*

Razred 1.1. Svježe meso (i nusproizvodi klanja)

3.2. *Opis proizvoda na koji se odnosi naziv iz točke 1.*

„West Country Lamb” naziv je koji se upotrebljava za trupove, polovice ili dijelove janjetine dobivene od janjadi ojanjene i uzgojene u engleskoj regiji West Country te zaklane sukladno pravilima društva Meat South West (MSW) ili istovrijednim standardima.

U vrijeme klanja janjad ne smije biti starija od 12 mjeseci. Meso životinja i. rođenih prije 1. listopada bilo koje godine i ii. zaklanih od 1. siječnja do 30. travnja sljedeće godine mora biti podvrgnuto sazrijevanju. To može uključivati minimalno pet dana sazrijevanja u hladnjaku od klanja do prodaje krajnjem kupcu ili jedan od procesa sazrijevanja navedenih u sustavu osiguranja kvalitete Lamb Blueprint komisije Meat & Livestock Commission (MLC) iz 1994. (uključuje električnu stimulaciju i vješanje buta). Konačna masa može biti od 9 kg do 26 kg mesa.

Posebna prehrana koja se temelji na travi poboljšava kemijski sastav mišića janjeta (vidjeti tablicu u nastavku) i organoleptička svojstva mesa u usporedbi s janjadi koja se hrani koncentratom.

Tablica

Sastav masnih kiselina (mg/100 g) i sadržaj vitamina E (mg/kg) mišića janječeg hrpta

	Trava	Koncentrati
18:2 ⁽¹⁾	98	143
18:3 ⁽²⁾	52	29
EPA ⁽³⁾	23	15
DHA ⁽⁴⁾	6,5	4,9
Vitamin E	4,6	1,9
18:2/18:3	1,9	5,0

⁽¹⁾ linolna⁽²⁾ linolenska⁽³⁾ eikosapentaenoična⁽⁴⁾ dokosaheksaenoična

Rezultat je meso bogatijeg okusa koje pruža iskustvo užitka u jelu. Boja masnog tkiva može biti od bijele do krem, no posebna ishrana potiče krem boju. Boja mesa varira od ružičaste do tamno crvene, a sazrijevanjem meso postaje tamnije crveno. Specifikacija klasifikacije trupova (na temelju sustava EUROP) za osiguravanje optimalne prehrambene kvalitete jest:

Trupovi klasificirani kao konformacija O ili bolja, s prekrivenošću masnim tkivom od 2 do 3H. Veličina trupa može varirati, ovisno o tržišnim prioritetima i vrsti ovce.

		Povećana prekrivenost masnim tkivom =>						
		1	2	3L	3H	4L	4HL	5
Poboljšana konformacija =^	E							
	U							
	R							
	O							
	P							

Nakon klanja, janjetina „West Country Lamb” stavlja se na tržište za prodaju u sljedećim oblicima:

- Cijeli trupovi bez nejestivih iznutrica, kože, glave i papaka. Bubrezi i njima pridruženo masno tkivo mogu biti ostavljeni na mjestu.
- Cijela polovica: pola trupa prerezanog po dužini.
- Osnovni dijelovi: dobivaju se rezanjem trupova/polovica na manje, prepoznatljive dijelove (prema željama kupaca). Takvi dijelovi mogu se pakirati s kostima ili bez njih u zaštitnom pakiranju.
- Janjetina „West Country Lamb” može se prodavati svježa (u hladnjaku) ili zamrznuta.

3.3. Hrana za životinje (samo za proizvode životinjskog podrijetla) i sirovine (samo za prerađene proizvode)

Janjad se može hraniti nadopunom u fazi odbića i tova, a u tom slučaju pojedinosti o sastojcima i kupnji poljoprivrednik bilježi u evidenciju hranidbe, što provjeravaju inspektori osiguravanja kvalitete kako bi se osigurao minimalni unos krme od 70 %. Taj sustav zahtijeva ekstenzivni uzgoj s odgovarajućim razdobljem ispaše, obično tijekom dva mjeseca prije klanja.

3.4. Posebni proizvodni postupci koji se moraju provesti na određenom zemljopisnom području

Janjad mora biti ojanjena, uzgojena i utovljena u regiji West Country.

3.5. Posebna pravila za rezanje, ribanje, pakiranje itd. proizvoda na koji se odnosi registrirani naziv

—

3.6. Posebna pravila za označivanje proizvoda na koji se odnosi registrirani naziv

—

4. Sažeta definicija zemljopisnog područja

Zemljopisno područje sastoji se od šest okruga, Cornwall, Devon, Dorset, Gloucestershire, Somerset i Wiltshire, koji zajedno čine englesku regiju West Country.

5. Povezanost sa zemljopisnim područjem

Posebnosti zemljopisnog područja

Engleska regija West Country opisuje se kao travnjački poluotok. Do razlike između travnjaka i poljoprivrednih površina djelomično je došlo zbog različitih vrsta tla. West Country ima velik udio glejnih i smeđih tala koja podržavaju rast trave, ali nisu dovoljno pogodna za poljoprivredu. Obradiva područja imaju veći udio gline i pješčanih tala koja se lakše ocjeđuju. Nadalje, engleska regija West Country ima najvišu prosječnu temperaturu i najviše minimalne i maksimalne temperature u Ujedinjenoj Kraljevini.

West Country je najveća i poljoprivredno najintenzivnija regija u Engleskoj. Njezin okoliš jedan je od najbogatijih u Ujedinjenoj Kraljevini. Poljoprivredna gospodarstva u toj regiji proizvode oko 21 % ovaca u Engleskoj, a upravo to je, zajedno s udjelom od 24 % proizvodnje govedine, pridonijelo oblikovanju i održavanju krajolika i baštine te regije. Velika količina stoke potaknula je razvoj velikog sektora mesne industrije koji stvara prijeko potrebne mogućnosti zapošljavanja u toj regiji.

Kombinacija toplih i blagih temperatura u regiji West Country, dobar raspored oborina tijekom godine te duboka tla koja zadržavaju vlagu znače da se trava i krmno bilje mogu proizvesti i služiti kao ispaša tijekom gotovo cijele godine. U većini regije trava raste više od 300 dana godišnje. Ta cjelogodišnja proizvodnja uobičajena je u regiji West Country i objašnjava razloge zbog čega prevladava uzgoj stoke. Usto, više od 25 % travnjaka regije West Country smješteno je u nacionalnim parkovima ili područjima iznimne prirodne ljepote (engl. *Areas of Outstanding Natural Beauty* – AONB), a u regiji se nalazi i više od 57 % livada bogatih cvijećem u Ujedinjenoj Kraljevini. Istraživanje Sveučilišta u Bristolu pokazalo je da je okus janjetine bogatiji i potrošačima ukusniji kad se janjad hrani travom umjesto koncentratom.

Nadalje, janjad se u toj regiji uzgaja tijekom cijele godine zbog jedinstvene blage klime i trave koja raste cijele godine.

Posebnosti proizvoda

U regiji West Country uvelike se oslanja na svježiu i konzerviranu travu. Time se postiže karakterističan utjecaj na kvalitetu mesa i nutritivnu vrijednost janjetine s obzirom na sastav masnih kiselina, sadržaj vitamina E i senzornu kvalitetu. Znanstveni pokusi jasno su pokazali te utjecaje. Pokazali su razliku u sastavu masnih kiselina između janjadi uzgojene prehranom baziranom na žitu (koncentrat) i one čija se prehrana temelji na travi (tablica). Janjad hranjena travom imala je profil masnih kiselina koji je bio prilično različit od onoga janjadi hranjene koncentratom. Linolna kiselina i njezin produkt (arahidonska kiselina), obje n-6 (omega 6) masne kiseline, bili su prisutniji u mišićima janjadi hranjene koncentratom, dok su linolenska kiselina i njezini produkti, eikosapentaenoična kiselina (EPA) i dokosaheksaenoična kiselina (DHA), sve n-3 (omega-3) masne kiseline, bili prisutniji u mišićima janjadi hranjene travom. Omjer n-6 masnih kiselina i n-3 masnih kiselina bio je znatno veći kod životinja hranjenih koncentratom. Preporučeni omjer za ljudsku prehranu jest 4 ili niži, što je jednostavno postignuto kod janjadi hranjene travom, ali ne i kod one hranjene koncentratom. Jednostavni omjer koji razlikuje janjad hranjenu travom od one hranjene koncentratom jest 18:2/18:3, odnosno 1,9 i 5,0 u tablici za janjad hranjenu travom, odnosno koncentratom.

Svježa ili konzervirana trava izvor je α -linolenske kiseline koja se u životinji može pretvoriti u dugolančane n-3 (omega-3) polinezasićene masne kiseline (PUFA), vrijedne hranjive tvari u ljudskoj prehrani. Trava sadržava i vitamin E, a i koncentracija n-3 masnih kiselina i koncentracija vitamina E više su kod janjadi hranjene travom. Te hranjive tvari također utječu na okus mesa.

Stoga prehrana travom i krmnim biljem u mišićima dokazano proizvodi karakterističan profil masnih kiselina koji je razlikuje od prehrane koncentratom. Vrijednosti od oko 1,5 % linolenske kiseline, 0,7 % EPA-e i > 0,2 % DHA-e svojstvene su janjadi hranjenoj travom. To su postotci prisutnih masnih kiselina kojima se često opisuje sastav masnih kiselina. Taj utjecaj pogoduje janjetini „West Country Lamb”. Vitamin E koji se prirodno nalazi u travi ugrađuje se u mišiće i masno tkivo janjadi. Janjad hranjena siliranom travom imala je barem dvostruku koncentraciju vitamina E u mišićima od one hranjene koncentratom. Zbog toga meso dulje zadržava svoju jarko crvenu boju dok je izloženo u trgovini.

Britanske studije zaključile su da je okus janjetine bolji kod janjadi tovljene travom nego kod one hranjene žitom. Rezultat za okus janjetine mnogo je viši kod janjadi hranjene travom od onoga janjadi hranjene koncentratom. Rezultat za neuobičajen okus mnogo je niži kod janjadi hranjene travom.

Neovisni izvještaj pokazao je da su posebna svojstva niski omjer n-6 i n-3 masnih kiselina te visoka koncentracija vitamina E.

Omjer 18:2/18:3 manji od 4

Vitamin E > 3,0 mg/kg mišića hrpta

Pasmine ovaca Polled Dorset i Dorset Horn samo su dva primjera regionalnih pasmina koje su uzgojene da iskoriste gotovo cjelogodišnji rast trave u toj regiji. Mnogi poljoprivrednici upotrebljavaju te pasmine zbog njihovih učestalih prirodnih uzgojnih karakteristika koje omogućuju da se janje ujesen. To proizvođačima omogućuje da od kraja siječnja nadalje imaju janjad spremnu za stavljanje na tržište. Druga nizinska stada janje se u siječnju i veljači, dok se janjenje na poljoprivrednim gospodarstvima smještenima u brdovitim područjima Bodmin Moor, Dartmoor i Exmoor uglavnom odvija u travnju i svibnju, čime se postiže prirodna cjelogodišnja proizvodnja i opskrba janjetinom.

Engleska regija West Country svojom klimom, topografijom, geologijom i posljedičnom bujnosti trave osigurava posebnu kvalitetu janjadi koja se uzgaja u toj regiji, a time i mesa tih životinja. Velik je udio njezinih poljoprivrednih površina pod travom, koja idealno odgovara uzgoju ovaca, a može se upotrebljavati i kao nadopuna prehrani.

Postoje snažni i objektivni znanstveni dokazi da janjetina proizvedena i obrađena u engleskoj regiji West Country ima svojstva koja su inherentno povezana s tim zemljopisnim područjem zbog veće dostupnosti trave i njezine važnosti u prehrani, čime se postižu više koncentracije n-3 polinezasićenih masnih kiselina i vitamina E u mesu.

Na rast trave utječu vrsta tla, temperatura, oborine i sunčeva svjetlost. Dodatni je važan čimbenik topografija, tj. nadmorska visina jer se rast trave smanjuje s povećavanjem nadmorske visine. Povoljnija klima regije West Country povećava broj dana rasta trave u toj regiji u odnosu na druge regije. Za razliku od drugih dijelova Velike Britanije, trava raste više od 220 dana godišnje u svim dijelovima regije West Country, a u nekim dijelovima trava raste više od 300 dana godišnje.

Upućivanje na objavu specifikacije

(članak 6. stavak 1. drugi podstavak ove Uredbe)

<https://www.gov.uk/government/publications/protected-food-name-west-country-lamb-pgi>

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR